

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

1. Εισαγωγή

Βασικός σκοπός του μαθήματος είναι η καλλιέργεια ιστορικής σκέψης και η διαμόρφωση ιστορικής συνείδησης. Με τη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας, σε όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης, επιδιώκεται η συνεχής ανανέωση του ενδιαφέροντος των μαθητών/τριών για το ιστορικό παρελθόν και για τη διάσωση της ιστορικής μνήμης, με στόχο τη διάπλαση ενεργών δημοκρατικών πολιτών. Μέσα από την παροχή ενός συνεκτικού και επαρκούς σώματος γνώσεων προωθείται η κριτική προσέγγιση των ιστορικών δεδομένων χωρίς στερεότυπα και προκαταλήψεις. Αναπτύσσεται η ιστορική ύλη στον χρόνο και στον χώρο (με τη βοήθεια της γεωγραφίας), με έμφαση στο ουσιώδες μέσω σφαιρικών επισκοπήσεων, χωρίς λεπτολογίες και πληθωρική χρήση χρονολογιών και κυρίων ονομάτων.

Επιδιώκεται ακόμα η επεξεργασία, η ιστοριογραφική πλαισίωση ή και η υπέρβαση (εφόσον επιβάλλεται) της ύλης των διδακτικών εγχειριδίων, μέσα από μία πολυεπίπεδη παρουσίαση της διδακτέας ύλης, με ευρεία χρήση ενδεικτικών ιστορικών πηγών και με την, κατά το δυνατόν, παραγωγικότερη αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας.

Αδιαπραγμάτευτος στόχος είναι η λειτουργική εμπλοκή των μαθητών/τριών στη διαδικασία της διδασκαλίας του μαθήματος με σύντομες αφηγηματικές παρεμβάσεις και εργασίες τους, τόσο στην τάξη όσο και σε οργανωμένες επισκέψεις σε αρχαιολογικούς και ιστορικούς χώρους, βιβλιοθήκες, αρχεία, πνευματικά και πολιτιστικά ιδρύματα κ.λπ.

Τέλος, με τη διδασκαλία του μαθήματος στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση επιδιώκεται η οργάνωση των σχολικών εκδηλώσεων για τις εθνικές και ιστορικές επετείους με τρόπο, ώστε αυτές να συνιστούν προέκταση, έστω και ετεροχρονισμένη, του μαθήματος της Ιστορίας και ευκαιρία για βιωματικότερη προσέγγισή τους.

2. Δομή Αναλυτικού Προγράμματος Ιστορίας

2.1 Βασικοί άξονες του Αναλυτικού Προγράμματος

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα της Ιστορίας είναι οργανωμένο και δομημένο σύμφωνα με τις βασικές αρχές του «Αναλυτικού Προγράμματος για τα Δημόσια Σχολεία της Κυπριακής Δημοκρατίας» και εδράζεται σε τρεις βασικούς άξονες που αφορούν:

α. Ένα συνεκτικό και επαρκές σώμα γνώσεων.

Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται οι μαθητές/τριες να αποκτήσουν ένα συνεκτικό και επαρκές σώμα ιστορικών γνώσεων που αφορούν τις σημαντικότερες περιόδους της Ιστορίας της Κύπρου, της Ελλάδας, καθώς και της ευρύτερης Ευρωπαϊκής και της Παγκόσμιας Ιστορίας.

β. Καλλιέργεια αξιών, υιοθέτηση στάσεων και επίδειξη συμπεριφορών, που απαρτίζουν τη σύγχρονη δημοκρατική πολιτότητα.

Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται οι μαθητές/τριες να καταστούν υπεύθυνοι και ενεργοί πολίτες ικανοί να συμβάλουν στη συμφιλίωση και την καλλιέργεια αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των λαών και να προάγουν θεμελιώδεις αξίες, όπως η δημοκρατία και η ελευθερία.

γ. Καλλιέργεια ιδιοτήτων, ικανοτήτων, δεξιοτήτων που απαιτούνται από την κοινωνία του 21ου αι. – ικανότητες κλειδιά.

Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται οι μαθητές/τριες να καλλιεργήσουν δεξιότητες που σχετίζονται με την ιστορική γνώση σε συνδυασμό με την κριτική και δημιουργική σκέψη. Επιδιώκεται, ακόμα, να αναπτύξουν δεξιότητες που να τους επιτρέπουν την ενεργό εμπλοκή, μέσα από αφηγηματικές παρεμβάσεις και εργασίες, στη διεξαγωγή του μαθήματος, καθώς και δεξιότητες που σχετίζονται με την αναστοχαστική διαχείριση της ιστορικής γνώσης.

2.2 Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

2.2.1 Ειδικοί σκοποί

Η διδασκαλία της Ιστορίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση αποβλέπει στην ανάπτυξη, μέσω της μελέτης του παρελθόντος, της ιστορικής σκέψης των μαθητών/τριών, με τρόπο ώστε να είναι σε θέση να κατανοούν ευκολότερα όχι μόνο τις μικρές και μεγάλες αλλαγές που συντελέστηκαν στη διαδρομή του χρόνου, αλλά και σύγχρονες καταστάσεις. Η διαδικασία αυτή θα προσφέρει

στους/στις μαθητές/τριες –μέλη της ελληνικής κυπριακής κοινότητας και μελλοντικούς ενεργούς πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας– τα πνευματικά εφόδια, με τα οποία θα σχηματίσουν σαφή αντίληψη της ιστορίας της Κύπρου, της διαχρονικής πορείας του ελληνικού κόσμου και της δικής τους συμμετοχής στην ελληνική πολιτιστική κληρονομιά, όπως αυτή λειτούργησε και λειτουργεί μέσα στο ευρύτερο ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον. Θα τους επιτρέψει, επίσης, να αποκτήσουν ουσιαστική συνείδηση της ιστορικής και εθνικής τους ταυτότητας, αλλά και να εκτιμήσουν με τρόπο ανάλογο τις θρησκευτικές, πολιτιστικές και εθνικές κοινότητες της πατρίδας τους, καθώς και άλλων διαφορετικών χωρών.

Η επίτευξη των στόχων αυτών προϋποθέτει:

- την προοδευτική απόκτηση βασικών γνώσεων για τις σημαντικότερες περιόδους της ιστορίας της Κύπρου και του ελληνικού κόσμου και, στη συνέχεια, και των κατά περιόδους συνοίκων θρησκευτικών και εθνικών ομάδων της νήσου,
- την απροκατάληπτη προσέγγιση των σημαντικότερων γεγονότων και φαινομένων που επηρέασαν με ποικίλους τρόπους την ιστορική εξέλιξη της Κύπρου, του ευρύτερου Ελληνισμού και άλλων λαών της ανατολικής Μεσογείου και της Ευρώπης,
- την εκτίμηση της ιστορικής εξέλιξης και ιδιαίτερα των πολιτιστικών επιτευγμάτων διαφορετικών ανθρώπινων κοινωνιών, με σεβασμό στις θρησκευτικές και πολιτιστικές τους ιδιαιτερότητες και νοοτροπίες,
- την κατανόηση των μεγάλων ιστορικών αλλαγών που σημειώθηκαν (και σημειώνονται) στη συλλογική ζωή των ανθρώπων στον χρόνο και στον χώρο, των αλληλεπιδράσεων ανάμεσα σε διαφορετικούς πολιτισμούς, αλλά και των παραγόντων που συντέλεσαν (και συντελούν), με αλληλουχία αιτίων και αποτελεσμάτων, άλλοτε στην επιτάχυνση και άλλοτε στην επιβράδυνση των ιστορικών εξελίξεων σε γεωγραφικά τοπικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο.

2.2.2 Δεξιότητες – αξίες – στάσεις – συμπεριφορές

Μέσα από τη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας οι μαθητές/τριες θα πρέπει σταδιακά να αναπτύξουν τις εξής δεξιότητες:

- Να διαχωρίζουν τον μύθο και τον θρύλο από το ιστορικό γεγονός, κατανοώντας, ωστόσο, την αλληλεξάρτησή τους.
- Να αντιλαμβάνονται τις «συνέχειες» και συγκλίσεις, αλλά και τις μεγάλες αλλαγές και τις αποκλίσεις που παρατηρούνται στην ιστορική εξέλιξη των ανθρώπινων κοινωνιών, ιδιαίτερα σε εκτεταμένες χρονικά περιόδους.
- Να διακρίνουν τα βασικότερα είδη των ιστορικών πηγών και τη σχετική (ανάλογα με τις εποχές και τις συνθήκες) σημασία τους.
- Να εξοικειωθούν σταδιακά με τις σημαντικότερες ιστορικές έννοιες και τη στοιχειώδη ιστοριογραφική ορολογία.

- Να αντιμετωπίζουν τις πολλαπλές ερμηνείες του παρελθόντος μέσα από διαφορετικές προσεγγίσεις και ερμηνείες ιστορικών γεγονότων και φαινομένων.
- Να εκθέτουν την ιστορική τους γνώση μέσω κυρίως της ιστορικής αφήγησης (προφορικής και γραπτής).
- Να χρησιμοποιούν παραγωγικά τη σύγχρονη τεχνολογία στη μελέτη και την προβολή του ιστορικού παρελθόντος.
- Να αξιοποιούν ή ακόμα και να αξιολογούν κριτικά τις ποικίλες μορφές της μη συμβατικής ιστορικής εκπαίδευσης (μουσεία, ειδικά τηλεοπτικά προγράμματα, εκλαϊκευτικές εκδόσεις κ.λπ.).
- Να αντιλαμβάνονται την ιστορική σημασία των διάφορων μνημείων, παλαιότερων και νεότερων, αλλά και των ποικίλων άλλων ιστορικών πηγών (εγγράφων, καλλιτεχνικών έργων, παλαιτύπων κ.λπ.) και να επιδεικνύουν σεβασμό στη διάσωσή τους.
- Να διασυνδέουν το περιεχόμενο του μαθήματος της Ιστορίας με άλλα μαθήματα, ιδιαίτερα τα περισσότερο «συγγενικά» (γεωγραφία, περιβαλλοντική εκπαίδευση, φιλολογία-λογοτεχνία, θρησκευτική αγωγή, τέχνη, αγωγή του πολίτη κ.ά.).

2.3 Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

2.3.1 Ειδικοί σκοποί

Η διδασκαλία της Ιστορίας στη δημόσια Εκπαίδευση αποβλέπει, όπως προαναφέρθηκε, στην καλλιέργεια ιστορικής σκέψης και στη διαμόρφωση ιστορικής συνείδησης. Μέσα από επαρκή και πολυεπίπεδη γνώση του παρελθόντος, οι μαθητές/τριες θα πρέπει να αποκτήσουν σταδιακά τη σύνθετη εκείνη διανοητική δεξιότητα, που θα τους επιτρέπει όχι μόνο να ερμηνεύουν γεγονότα και ιστορικά φαινόμενα παρωχημένων εποχών, αλλά και να κατανοούν τους ποικίλους παράγοντες (ιστορικούς, κοινωνικούς, οικονομικούς, πολιτιστικούς, πολιτικούς κ.λπ.) που επηρεάζουν σύγχρονες καταστάσεις, ιδιαίτερα στο δικό τους ευρύ κοινωνικό και εθνικό περιβάλλον. Με την ανάπτυξη της κριτικής ιστορικής τους σκέψης, οι μαθητές/τριες θα προσεγγίζουν απροκατάληπτα την ιστορική πορεία –την απώτερη, αλλά και τη χρονικά εγγύτερη, τοπική και γενική– της Κύπρου και του ευρύτερου ελληνικού κόσμου, των συνοίκων κοινωνικών, θρησκευτικών, εθνοτικών και εθνικών ομάδων της νήσου, των λαών της ευρωπαϊκής οικογένειας και της ανατολικής Μεσογείου και άλλων περιοχών του κόσμου· θα εκτιμούν επίσης ανάλογα και θα σέβονται τις θρησκευτικές και πολιτιστικές ιδιαιτερότητες και νοοτροπίες διαφορετικών ανθρώπινων κοινωνιών, απαλλαγμένοι από αντιπαραγωγικά στερεότυπα και γενικά από εξωτερικούς παράγοντες ιδεολογικής χειραγώγησης. Τέλος, διαθέτοντας ένα στέρεο πνευματικό υπόβαθρο της ιστορικής, πολιτιστικής και εθνικής τους ταυτότητας, θα μπορέσουν, ως συνειδητοποιημένα μέλη της ελληνικής κυπριακής κοινότητας, να αναδειχθούν σε υπεύθυνους και ενεργούς πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η επίτευξη των στόχων αυτών προϋποθέτει ότι οι μαθητές/τριες, ως την αποφοίτησή τους, θα έχουν αποκτήσει επαρκή γνώση:

- των κυριότερων φάσεων της ιστορίας της Κύπρου και του ελληνικού κόσμου, από τα απώτερα χρόνια ως τις μέρες μας, ώστε, στηριζόμενοι σε αδιαμφισβήτητα ιστορικά δεδομένα, να εκτιμήσουν συνειδητά τη συμβολή του Ελληνισμού στον παγκόσμιο πολιτισμό,
- της διαχρονικής εξέλιξης καταρχήν των κατά περιόδους συνοίκων θρησκευτικών, εθνοτικών και εθνικών ομάδων της νήσου και, στη συνέχεια και σε γενικές γραμμές, των λαών της ανατολικής Μεσογείου και, κατά το δυνατόν, και άλλων περιοχών του κόσμου,
- των σημαντικότερων κεφαλαίων της ιστορίας των λαών της Ευρώπης, ιδιαίτερα εκείνων που συντέλεσαν στη δημιουργία μίας κοινής ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά και εκείνων που, με τις έντονες ιδεολογικές διαμάχες και αποκλίσεις, τις πολιτικές και πολιτειακές ανατροπές ή ακόμα και τους κατά περιόδους αιματηρούς ανταγωνισμούς, συντέλεσαν στη δημιουργία της πολυμορφίας της,
- των μεγάλων ιστορικών αλλαγών που σημειώθηκαν (και σημειώνονται) στη συλλογική ζωή των ανθρώπων στον χρόνο και στον χώρο, των ευεργετικών αλληλεπιδράσεων ανάμεσα σε διαφορετικούς πολιτισμούς, αλλά και των παραγόντων που συντέλεσαν (και συντελούν), με αλληλουχία αιτίων και αποτελεσμάτων, άλλοτε στην επιτάχυνση και άλλοτε στην επιβράδυνση (ακόμα και με «ρήξεις» της «συνέχειας») των ιστορικών εξελίξεων σε γεωγραφικά τοπικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο,
- του ιστορικού παρελθόντος των διαφορετικών ανθρώπινων κοινωνιών με απόλυτο σεβασμό και κατανόηση της ιδιαιτερότητάς τους, ώστε η μελέτη της Ιστορίας να συντελεί στην ανοχή, τη συμφιλίωση και την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των ανθρώπινων κοινωνιών σε παγκόσμια κλίμακα.

2.3.2 Δεξιότητες – αξίες – στάσεις – συμπεριφορές

Μέσα από τη διδασκαλία της Ιστορίας οι μαθητές/τριες, εκτός από τον καθαυτό ιστορικό γνωσιολογικό πλούτο που θα αποκτήσουν, θα πρέπει σταδιακά να αναπτύξουν και τις εξής δεξιότητες:

- Να αναζητούν και να χρησιμοποιούν ποικίλες ιστορικές πηγές (άμεσες και έμμεσες, πρωτογενείς και δευτερογενείς, γραπτές και προφορικές, παραστατικές κ.λπ.) και να είναι σε θέση να τις αξιολογούν και να τις σχολιάζουν και ανάλογα να αποδέχονται ενδεχόμενες πολλαπλές ερμηνείες του ιστορικού γεγονότος ή φαινομένου, στο οποίο αυτές αναφέρονται.
- Να αξιοποιούν και, όταν είναι εφικτό, να κατασκευάζουν ιστορικούς χάρτες, πίνακες και διαγράμματα είτε με συμβατικές μεθόδους είτε και με τη βοήθεια και τις δυνατότητες της σύγχρονης (π.χ. ηλεκτρονικής) τεχνολογίας.

- Να λαμβάνουν υπόψη τους, παράλληλα με τα δεδομένα της καθαυτό ιστοριογραφίας, και τα πορίσματα διαφορετικών επιστημονικών κλάδων (της γεωγραφίας, της φιλολογίας, της κοινωνιολογίας, της ιστορίας της τέχνης, του δικαίου και των πολιτικών θεσμών κ.λπ.), εφόσον αυτά αναφέρονται στα ιστορικά ζητήματα που τους απασχολούν.
- Να επιδιώκουν την κατανόηση των παραγόντων της ιστορικής εξέλιξης, με αναφορές σε όσο το δυνατόν περισσότερους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας (πολιτικό και ιδεολογικό, οικονομικό και κοινωνικό, πολιτιστικό και θρησκευτικό, περιβαλλοντολογικό και οικολογικό κ.λπ.).
- Να καλλιεργήσουν τον σαφή και όσο είναι δυνατό γλαφυρό ιστορικό λόγο, τόσο με την προφορική αφήγηση όσο και με τη γραπτή έκθεση (συμβατική και ηλεκτρονική), χρησιμοποιώντας το ειδικό λεξιλόγιο και την καθιερωμένη ορολογία της ιστορικής επιστήμης.
- Να είναι σε θέση να αξιοποιούν και να αξιολογούν κριτικά τις πολλαπλές ευκαιρίες της μη συμβατικής ιστορικής εκπαίδευσης, που προσφέρουν τα σύγχρονα μουσεία, τα ποικίλα ΜΜΕ και οι εκλαϊκευτικές εκδόσεις, χωρίς να υιοθετούν άκριτα ενδεχόμενα λάθη και ανιστόρητες ή ατεκμηρίωτες ερμηνείες.

3. Διδακτική Μεθοδολογία

Ο σχεδιασμός του κάθε μαθήματος Ιστορίας πρέπει να έχει ως αφετηρία του τους εκάστοτε Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας (Δείκτες Περιεχομένου), αλλά και τους ευρύτερους σκοπούς της διδασκαλίας του μαθήματος στην Εκπαίδευση. Οι Δείκτες αυτοί διατυπώνονται στα Αναλυτικά Προγράμματα και ειδικότερα στους βασικούς άξονες που προτάσσονται σε κάθε μία από τις δύο βαθμίδες (Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση).

Όπως για όλα τα μαθήματα, έτσι και στη διδασκαλία της Ιστορίας είναι απαραίτητη η «εμπλοκή» των διδασκομένων στην προβληματική της ύλης της κάθε ενότητας, με βάση ιδιαίτερα τις παρεχόμενες από το Αναλυτικό Πρόγραμμα της Ιστορίας ενδεικτικές δραστηριότητες και τις μεθοδολογικές και άλλες παρατηρήσεις. Στη διαδικασία αυτή σημαντικό ρόλο έχει η εξοικείωση στη χρήση πηγών και ποικίλων τεκμηρίων του ιστορικού παρελθόντος, αλλά και η παρουσίαση του ιστορικού προϊόντος μέσω μίας ορθολογικά δομημένης ιστορικής αφήγησης.

Οι μέθοδοι της διδακτικής προσέγγισης καθώς και τα διδακτικά μέσα που μπορούν να αξιοποιηθούν στο μάθημα της Ιστορίας ποικίλλουν. Γι' αυτό ακριβώς οι εκπαιδευτικοί καλούνται να επιλέξουν κάθε φορά τις προσεγγίσεις / στρατηγικές και τα μέσα εκείνα

που αντιστοιχούν στις ανάγκες της συγκεκριμένης διδακτέας ενότητας και στις δυνατότητες των μαθητών/τριών τους (κοινωνικές, γνωστικές κ.ά.).

Η μαθητοκεντρική προσέγγιση απαιτεί από τον/τη διδάσκοντα/ουσα έναν σχετικά περιορισμένο αφηγηματικό ρόλο στην παρουσίαση μίας ιστορικής ενότητας. Η αφήγηση θα πρέπει να εστιάζεται στα ουσιώδη και όχι αναφορές σε χρονολογίες, προσωπογραφικές λεπτομέρειες και πληθωρική γεγονοτολογία. Αλλά όλα αυτά θα πρέπει να γίνονται χωρίς να υπονομευτεί μία βασική αρχή της ιστορικής ανάλυσης γεγονότων, καταστάσεων και φαινομένων: ότι, παρά τις μεγάλες αλλαγές και ανατροπές, υπάρχει κατά κανόνα αλληλουχία ή και αλληλεπίδραση αιτίων και αποτελεσμάτων. Συνεπώς, η προβολή της σημασίας ενός γεγονότος ή φαινομένου δε θα πρέπει να γίνεται αποκομμένη από τα ιστορικά τους συμφραζόμενα. Πάντως, η διαδικασία αυτή προϋποθέτει σφαιρική και εξαιρετικά συντομευμένη παρουσίαση της κάθε διδακτικής ενότητας, και μόνον έτσι θα περιοριστεί και ένα από τα προβλήματα της διδασκαλίας του μαθήματος της Ιστορίας: η «κάλυψη» της διδακτέας ύλης.

Η συνοπτική, ωστόσο, έκθεση μίας διδακτέας ιστορικής περιόδου / ενότητας προϋποθέτει πολύ καλή προετοιμασία του/της διδάσκοντος/ουσας, ώστε αυτός/ή να είναι σε θέση και να δίνει συνοπτικά το γενικό ιστορικό πλαίσιο και να εκτιμά τη σημασία των αναγκαιών για το μάθημα ιστορικών πληροφοριών, αλλά και να προκαλεί το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών, εξάπτοντας τη φαντασία τους και τον προβληματισμό τους για διάφορα ιστορικά ζητήματα. Το ίδιο οργανωμένος, δομημένος, συγκροτημένος και στοχευμένος θα πρέπει να είναι και ο διάλογος που αναπτύσσεται στο πλαίσιο του μαθήματος είτε μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών, είτε μεταξύ μαθητών/τριών σε ατομικό ή ομαδικό επίπεδο.

Την πρόσληψη της ιστορικής γνώσης διευκολύνει, επίσης, και η αξιοποίηση εποπτικών μέσων, όπως για παράδειγμα οι διαδραστικοί πίνακες, οι εφαρμογές της πληροφορικής, η χρήση του Η/Υ και του διαδικτύου κ.ο.κ. Ιδιαίτερη ασφαλώς σημασία αποκτούν για το μάθημα της Ιστορίας οι επισκέψεις σε μουσεία, αρχαιολογικούς και άλλους ιστορικούς χώρους, αρκεί αυτές να είναι καλά προετοιμασμένες από πλευράς διδακτικού υλικού (π.χ. φύλλα εργασίας), ξενάγησης, καθορισμού ρόλων, εμπλοκής των μαθητών/τριών κ.λπ.

Τέλος, η διδασκαλία του μαθήματος εντός των ειδικών αιθουσών Ιστορίας (εργαστηρίων) θα συμβάλλει σημαντικά στην επίτευξη των σκοπών και των Δεικτών Επιτυχίας του μαθήματος. Οι κατάλληλα εξοπλισμένες ειδικές αίθουσες Ιστορίας, π.χ. με ανακλαστικά διασκόπια, διαδραστικούς πίνακες, προβολείς video, Η/Υ, μικρές βιβλιοθήκες κ.λπ. προσφέρουν στους/στις διδάσκοντες/ουσες πολλαπλές επιλογές και σχετική ευελιξία ως προς την εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων και τεχνικών διδασκαλίας του μαθήματος, ενώ παράλληλα συμβάλλουν στη βελτίωση του μαθησιακού / παιδαγωγικού κλίματος.

4. Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση (προφορική, γραπτή, διαγνωστική, διαμορφωτική, τελική), που έχουν στη διάθεσή τους οι εκπαιδευτικοί (και επιβάλλεται να αξιοποιούν), συνιστά συνεχή και ανοικτή διαδικασία, η οποία εξάλλου αποτελεί οργανικό τμήμα της διδακτικής μεθοδολογίας. Μέσα ακριβώς από τη διαδικασία αυτή, οι εκπαιδευτικοί συνειδητοποιούν τον βαθμό αποτελεσματικότητας των μεθόδων και των στρατηγικών που εφάρμοσαν, αλλά και των μέσων που χρησιμοποίησαν στη διδακτική πράξη. Όπως και σε άλλα μαθήματα, έτσι και στο μάθημα της Ιστορίας επιβάλλεται η διαγνωστική αξιολόγηση να πραγματοποιείται στην αρχή της σχολικής χρονιάς, ώστε να διαγνωστούν οι ελλείψεις και οι αδυναμίες των μαθητών/τριών σε σχέση, κυρίως, με τις προαπαιτούμενες για κάθε επίπεδο ιστορικές γνώσεις και δεξιότητες.

Η αξιολόγηση των μαθητών/τριών θα πρέπει να γίνεται μέσα από πολλαπλές και εναλλασσόμενες μορφές, όπως π.χ. η προφορική και η γραπτή εξέταση (όπου δίνεται έμφαση στην καλλιέργεια της αφηγηματικής ικανότητας), οι μικρές ή μεγαλύτερες διαθεματικές / διεπιστημονικές συνθετικές εργασίες ή άλλες δραστηριότητες, όπως π.χ. η οργάνωση εκθέσεων με ιστορικά θέματα, η κατασκευή χαρτών, μακετών, ειδωλίων, η σύνταξη φανταστικών ιστορικών εγγράφων, εφημερίδων κ.λπ.

Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να αποδίδεται στο είδος των ερωτήσεων που τίθενται προφορικώς ή στα διάφορα εξεταστικά δοκίμια (π.χ. ερωτήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου), καθώς και στην «τεχνική» της διατύπωσης αυτών των ερωτήσεων. Εφόσον ένας από τους βασικούς σκοπούς του μαθήματος είναι η ανάπτυξη ιστορικής σκέψης και σταδιακά και ιστορικής συνείδησης, οι προφορικές ή γραπτές ερωτήσεις θα πρέπει να στοχεύουν όχι μόνο στον έλεγχο των γνώσεων, αλλά και στην κινητοποίηση της κρίσης, της φαντασίας και της επινοητικότητας των μαθητών/τριών και όχι στην αποστήθιση λεπτομερειών και γενικά στην άσκοπη και παραθετική γεγονοτολογία.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Το μάθημα της Ιστορίας στην Α΄ Γυμνασίου διδάσκεται δύο (2) περιόδους τη βδομάδα. Συνεπώς, το σύνολο των διδακτικών περιόδων ανέρχεται στις εξήντα δύο (62). Η γενική κατανομή των διδακτικών περιόδων έχει, ενδεικτικά, ως εξής:

| | Διδακτικές Περίοδοι |
|--|---------------------|
| Διαθέσιμος διδακτικός χρόνος | 48 |
| Συνθετικές εργασίες (projects) / δημιουργικές εργασίες | (2)* |
| Επισκέψεις σε ιστορικούς/αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία | (2)* |
| Επαναλήψεις – Γραπτές Εξετάσεις – Ανατροφοδότηση (τουλάχιστον μία γραπτή εξέταση για κάθε τετράμηνο) | 5 |
| Τελικές επαναλήψεις στην εξεταστέα ύλη | 5 |
| Σύνολο | 62 |

* Στο σύνολο των διαθέσιμων διδακτικών περιόδων συνυπολογίζονται οι έξι (6) διδακτικές περίοδοι για Συνθετικές εργασίες (projects) / δημιουργικές εργασίες και οι τρεις (3) διδακτικές περίοδοι για Επισκέψεις σε ιστορικούς/αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία, οι οποίες διατίθενται από τον/την εκπαιδευτικό σε συγκεκριμένη διδακτική ενότητα της επιλογής του/της (για τη μεθοδολογία (βλ. *Διδακτική Μεθοδολογία και Εφαρμογές στο μάθημα της Ιστορίας*, Βιβλίο Εκπαιδευτικού). Σημειώνεται ότι οι συνθετικές εργασίες (projects) / δημιουργικές εργασίες και οι επισκέψεις πραγματοποιούνται ως εναλλακτικές μέθοδοι προσέγγισης συγκεκριμένων θεματικών εννοιών της επιλογής του/της εκπαιδευτικού και όχι επιπροσθέτως της διδασκαλίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
(σε παρένθεση οι κωδικοί των σχετικών Δεικτών Επιτυχίας για την Επιστημολογική Κατανόηση)

| ΔΙΔ. ΠΕΡ. | ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ | ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ | ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ | ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ |
|--|--|---|----------------------------|---|
| | Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση: | Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες | | |
| Εισαγωγή στο μάθημα της Ιστορίας Εισαγωγή στην Αρχαία Ιστορία | | | | |
| 2 | <p>1. Να διακρίνουν τη διαφορά ανάμεσα στην Ιστορία και τη Μυθολογία και να αντιλαμβάνονται γιατί διδασκόμαστε την Ιστορία.</p> <p>2. Να κατανοούν γιατί η Γεωγραφία είναι σημαντική για την εξερεύνηση της Ιστορίας</p> | <p>1. Ορισμός της Ιστορίας και της Μυθολογίας, τι μας διδάσκει η Ιστορία (την εξέλιξη της ζωής του Ανθρώπου στη Γη, την αλλαγή στον τρόπο σκέψης των ανθρώπων κ.λπ.)</p> <p>2. Προσανατολισμός στον χάρτη, βασικά στοιχεία στον χάρτη (τίτλος, υπόμνημα).</p> | | <p>Για τη διδασκαλία του εισαγωγικού μαθήματος στην Ιστορία ΠΡΕΠΕΙ να αξιοποιηθεί το ppt «Εισαγωγή στην Ιστορία Α΄ Γυμνασίου, 2022-2023» και το συμπληρωματικό υλικό με τις οδηγίες προς τους/τις εκπαιδευτικούς για τη χρήση και επεξεργασία του διδακτικού υλικού «Εισαγωγή στην Ιστορία Α΄</p> |

| | | | | |
|--|--|--|--|--|
| | <p>3. Να κατανοούν τη σημασία των ιστορικών πηγών.**</p> <p>4. Να επισημαίνουν τις ιστορικές περιόδους της Αρχαίας Ιστορίας. Γραμμή του χρόνου.</p> | <p>3. Χρήση ιστορικών πηγών (παραδείγματα Ιστορικών Πηγών).</p> <p>4. Εποχή του Λίθου, Εποχή του Χαλκού, Γεωμετρική Εποχή, Αρχαϊκή Εποχή, Κλασική Εποχή, Ελληνιστική Εποχή, Ρωμαϊκή Εποχή</p> | | <p>Γυμνασίου, 2022-2023»- ΧΡΗΣΙΜΟ ΥΛΙΚΟ</p> <p>* Βλ. Θεόδωρος Κατσουλάκος, Γεωργία Κοκκορού-Αλευρά, Βασίλειος Σκουλάτος, Αρχαία Ιστορία, Α΄ Γυμνασίου, Βιβλίο Εκπαιδευτικού, Εκδόσεις ΟΕΔΒ, Αθήνα 2006, σ. 9–13.</p> <p>** Βλ. <i>Διδακτική Μεθοδολογία και Εφαρμογές στο Μάθημα της Ιστορίας</i>, Βιβλίο Εκπαιδευτικού, Εκδόσεις ΥΑΠ, Λευκωσία 2012. Στον γυμνασιακό κύκλο αντικείμενο αναφοράς αποτελούν μόνο: (α) οι πρωτογενείς και οι δευτερογενείς πηγές, (β) οι γραπτές και οι παραστατικές πηγές (οπτικές, ακουστικές / ηχητικές, απτικές, π.χ. διαγράμματα, χάρτες, γελοιογραφίες), καθώς και ο τρόπος προσέγγισης / επεξεργασίας τους. Οι ειδολογικές κατηγοριοποιήσεις, καθώς και ο τρόπος προσέγγισης</p> |
|--|--|--|--|--|

| | | | | |
|---|---|---|---|--|
| | | | | και επεξεργασίας των πηγών, να διδαχθούν μέσα από πρακτικές εφαρμογές, ούτως ώστε να επιτευχθεί μία πρώτη επαφή με δεξιότητες, όπως για παράδειγμα είναι η ανάγνωση μίας εικόνας και ειδικότερα η παρατήρηση, η περιγραφή, η ερμηνεία, η εξαγωγή συμπερασμάτων κ.λπ. |
| ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ | | | | |
| ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΛΙΘΟΥ | | | | |
| Η Εποχή του Λίθου στην Ελλάδα | | | | |
| Η Εποχή του Λίθου και η Χαλκολιθική Εποχή στην Κύπρο | | | | |
| 3 | 1. Να κατανοούν όρους/ έννοιες που σχετίζονται με την Εποχή του Λίθου.* (Ζ) | 1. Προϊστορία, Ιστορία, Εποχή του Λίθου, Παλαιολιθική Εποχή, Νεολιθική Εποχή, Χαλκολιθική Εποχή, homo sapiens | Θέματα για δημιουργικές εργασίες: <ul style="list-style-type: none"> • Συζήτηση και εξαγωγή γενικών συμπερασμάτων για τα μέσα και τους τρόπους επιβίωσης των ανθρώπων στην εποχή των σπηλαίων κατά τις πρώιμες περιόδους της Προϊστορίας. | Για τη διδασκαλία της Ενότητας Εποχή του Λίθου ΠΡΕΠΕΙ να αξιοποιηθεί το ηχητικό υλικό της διάλεξης «Η Εποχή του Λίθου», στα πλαίσια της σειράς Μίλα |

| | | | |
|--|--|--|--|
| <p>2. Να περιγράψουν τις βασικότερες πτυχές του τρόπου ζωής του ανθρώπου κατά την Παλαιολιθική και Νεολιθική Εποχή. **/*** (Α, Β, Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> <p>3. Να εντοπίζουν στον χάρτη τους σημαντικότερους νεολιθικούς / χαλκολιθικούς οικισμούς της Κύπρου και να αιτιολογούν την επιλογή του χώρου εγκατάστασης. **** (Β, ΣΤ, Ζ)</p> <p>4. Να εξηγούν τις βασικές πτυχές του τρόπου ζωής κατά την Εποχή του Λίθου. (Α, Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> | <p>2. Νομαδική ζωή, σπηλαιογραφίες, μόνιμη εγκατάσταση, οικισμός</p> <p>3. Χοιροκοιτία, Καλαβασός, Σωτήρα, Ερήμη, Λέμπα κ.ά. αξιοποίηση χάρτη και αιτιολόγηση της επιλογής χώρου εγκατάστασης</p> <p>4. Συνήθειες οικοδόμησης, θρησκεία, λατρεία νεκρών, ειδώλια, θεά γονιμότητας / μεγάλη μητέρα θεά, αγγειοπλαστική.</p> <p>Χρήση εποπτικού υλικού</p> | <ul style="list-style-type: none"> • Κατασκευή λευκώματος με συλλογή εικόνων σπηλαιογραφιών από διάφορα μέρη του κόσμου. • Συζήτηση με θέμα τα αρχαιολογικά ευρήματα που σχετίζονται με τα πρώτα ίχνη ανθρώπινης ζωής στην Κύπρο. • Διαδικτυακή διερεύνηση θεμάτων που άπτονται της Εποχής του Λίθου σε Ελλάδα, Κύπρο και Εγγύς Ανατολή (π.χ. αντικείμενα καθημερινής ζωής, αρχιτεκτονική νεολιθικών οικιών). • Εκπόνηση μικρής εργασίας ή συζήτηση με θέμα: «Στα ύστερα στάδια του οικισμού της Χοιροκοιτίας παρατηρείται αυξημένη θνησιμότητα». • Σχεδιασμός εξωφύλλου με θέμα: «Αν υπήρχε εφημερίδα στον οικισμό της Χοιροκοιτίας κατά τη Νεολιθική Εποχή, ποια θέματα θα παρουσίαζε στο εξώφυλλό της;». • Κατασκευή ομοιώματος μίας νεολιθικής οικίας ή ενός αγγείου, π.χ. με κτενιστή διακόσμηση (διαθεματική εργασία με το μάθημα της Τέχνης). • Συζήτηση για λαούς και φυλές σε απομονωμένες περιοχές του σύγχρονου κόσμου (π.χ. Αμαζονία), όπου εμφανίζονταν μέχρι την εποχή μας εκφάνσεις της ζωής παρόμοιες με εκείνες των προϊστορικών περιόδων. | <p>μου Ιστορικά για το Γυμνάσιο https://istom.schools.ac.cy/index.php/el/draseis/mila-mou-istorika) και το πρόσθετο υλικό (ppt) για την ίδια ενότητα- ΧΡΗΣΙΜΟ ΥΛΙΚΟ</p> <p>*Διευκρινίζεται ότι η εννοιολογική μάθηση δεν ταυτίζεται με μία απλή προσπάθεια εξήγησης ενός ιστορικού όρου ή αποστήθισής του, αλλά παραπέμπει στην ανάλυση του τρόπου με τον οποίο δημιουργήθηκε ο όρος αυτός.</p> <p>** Προτείνεται η προβολή οπτικοακουστικού υλικού με θέμα τη ζωή και την τέχνη των ανθρώπων της Εποχής του Λίθου (βλ. <i>Χαρτογράφηση Εκπαιδευτικού Υλικού</i>).</p> <p>***Ο συσχετισμός ιστορικών γεγονότων/συμβάντων /</p> |
|--|--|--|--|

| | | | | |
|--|--|--|---|---|
| | | | <ul style="list-style-type: none"> • Συζήτηση με θέμα την επιλογή χώρου εγκατάστασης στη σύγχρονη εποχή: (α) έννοια του κριτηρίου επιλογής του χώρου για εγκατάσταση των ανθρώπων (π.χ. κριτήρια επιλογής χώρου ανέγερσης χωριών / πόλεων), (β) κοινωνική οργάνωση, (γ) πολιτική οργάνωση. • Μελέτη με θέμα: «Νεολιθικά κοσμήματα και επιδράσεις στη δημιουργία σύγχρονων κοσμημάτων». <p>Θέματα για συνθετικές εργασίες (projects):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Νεολιθικοί / Χαλκολιθικοί οικισμοί στην Ελλάδα και την Κύπρο (συνεξέταση οικισμών από γεωγραφική και αρχιτεκτονική άποψη). - Η θρησκεία των ανθρώπων της Νεολιθικής Εποχής. - Η τέχνη της Νεολιθικής Εποχής στην Ελλάδα. - Τα ειδώλια της Κύπρου και η σύνδεσή τους με τη θρησκεία. - Επιδράσεις των νεολιθικών οικισμών της Κύπρου στη λαϊκή αρχιτεκτονική. <p>Οργανωμένες επισκέψεις σε αρχαιολογικούς ρους και μουσεία:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Κυπριακό Μουσείο, Λευκωσία (Αίθουσες I, VIII). - Επαρχιακό Μουσείο Λάρνακας (Αίθουσα I). | <p>φαινομένων κ.λπ. με τη σύγχρονη εποχή (επικαιροποίηση), στον βαθμό που αυτό είναι εφικτό και δεν αλλοιώνει την ιστορική μοναδικότητα κάθε γεγονότος / συμβάντος / φαινομένου στο συγκεκριμένο ιστορικό συγκείμενο που εμφανίστηκε, θα πρέπει να αποτελεί πάγιο και σταθερό μέλημα των διδασκόντων/ουσών, καθώς τέτοιες πρακτικές συμβάλλουν αφενός στη διαμόρφωση της ιστορικής σκέψης και συνείδησης των μαθητών/τριών και αφετέρου στη συνειδητοποίηση της σημασίας και της χρηστικής αξίας του μαθήματος της Ιστορίας στην καθημερινή τους ζωή.</p> <p>**** Προτείνεται η αξιοποίηση χάρτη, ώστε οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν τις θέσεις των</p> |
|--|--|--|---|---|

| | | | | |
|--|--|--|---|---|
| | | | <ul style="list-style-type: none"> - Μουσείο Πιερίδη, Λάρνακα. - Επαρχιακό Μουσείο Λεμεσού. - Επαρχιακό Μουσείο Πάφου (Αίθουσα Ι). - Αρχαιολογικοί χώροι Χοιροκοιτίας, Καλαβασού-Τέντας, Σωτήρας, Ερήμης, Λέμπας κ.ά. | σημαντικότερων νεολιθικών / χαλκολιθικών οικισμών της Κύπρου. |
|--|--|--|---|---|

ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ (3000 – 1100 π.Χ.)

Λαοί και Πολιτισμοί της Εγγύς Ανατολής

| | | | | |
|----------|---|---|---|--|
| 1 | <p>1. Να εντοπίζουν στον χάρτη τους λαούς και πολιτισμούς της Εγγύς Ανατολής * (Β, ΣΤ, Ζ)</p> <p>2. Να εκτιμούν την προσφορά των Ανατολικών Λαών στην ιστορική πορεία της ανθρωπότητας. ** (Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> | <p>1. Μεσοποταμία (Σουμέριοι, Βαβυλώνιοι, Ασσύριοι), Αίγυπτος, Φοινίκη, Εβραίοι, Το κράτος των Χετταίων (αξιοποίηση χάρτη).</p> <p>2. Απλή αναφορά: Σουμέριοι (σφηνοειδής γραφή, τροχός), Βαβυλώνιοι (κώδικας Χαμουραμπί, έπος Γιλγαμές, ζιγκουράτ), Αιγύπτιοι («δώρον του Νείλου», Φαραώ, πυραμίδες, πολυθεϊσμός,</p> | <ul style="list-style-type: none"> • Μελέτη του γεωγραφικού χώρου της Μεσοποταμίας, της Αιγύπτου και της Παλαιστίνης και εντοπισμός των κοινών γεωγραφικών χαρακτηριστικών. Εξέταση της συμβολής του γεωγραφικού παράγοντα στη δημιουργία αυτών των μεγάλων πολιτισμών. • Κατασκευή χαρτών της Εγγύς Ανατολής και τοποθέτηση των λαών και των πολιτισμών που αναπτύχθηκαν στους χώρους αυτούς. • Κατάρτιση καταλόγου με τα πολιτισμικά επιτεύγματα των λαών και πολιτισμών της Εγγύς Ανατολής. • Εκπόνηση μικρής εργασίας για τη σημασία των πολιτισμών της Εγγύς Ανατολής στην | <p>Για τη διδασκαλία της Ενότητας Εποχή του Χαλκού ΠΡΕΠΕΙ να γίνει χρήση του υλικού για αξιοποίηση: «Λαοί και Πολιτισμοί της Εγγύς Ανατολής» (ppt)- ΧΡΗΣΙΜΟ ΥΛΙΚΟ</p> <p>* Προτείνεται η αξιοποίηση χάρτη, ώστε οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν τις περιοχές όπου αναπτύχθηκαν οι πρώτοι μεγάλοι πολιτισμοί στην Εγγύς Ανατολή.</p> |
|----------|---|---|---|--|

| | | | | |
|--|--|---|---|--|
| | | <p>μούμια, ιατρική, ιερογλυφική γραφή, πάπυρος), Φοίνικες (ανάπτυξη εμπορίου, επινόηση αλφαβήτου), Εβραίοι (μονοθεϊσμός).</p> | <p>ιστορική πορεία του ανθρώπου (διοίκηση, νομοθεσία, κοινωνική οργάνωση, επιστήμες, τέχνη).</p> <p>Θέματα για συνθετικές εργασίες (projects):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ο Νείλος ως δώρο για την Αίγυπτο στην αρχαιότητα και σήμερα. - Η σφηνοειδής και η ιερογλυφική γραφή: δύο από τις αρχαιότερες γραφές στον κόσμο. - Οι επιστήμες στην αρχαία Αίγυπτο. - Μία εξερεύνηση των πυραμίδων της Αιγύπτου. - Οι αρχαίοι λαοί της Μεσοποταμίας. - Γνωρίζοντας τους μεγάλους πολιτισμούς ανάμεσα στον Τίγρη και τον Ευφράτη. - Εκπόνηση διαθεματικών/διεπιστημονικών εργασιών (projects) με το μάθημα των Θρησκευτικών (π.χ. μονοθεϊσμός Εβραίων – πολυθεϊσμός Αιγυπτίων), της Γεωγραφίας (π.χ. σημερινές χώρες που βρίσκονται στους χώρους που άκμασαν οι πολιτισμοί της Εγγύς Ανατολής) και της Τέχνης. | <p>** Προτείνεται η προβολή οπτικοακουστικού υλικού με θέμα τους λαούς και πολιτισμούς της Εγγύς Ανατολής (βλ. <i>Χαρτογράφηση Εκπαιδευτικού Υλικού</i>).</p> |
|--|--|---|---|--|

Κυκλαδικός Πολιτισμός
Μινωικός Πολιτισμός
Μυκηναϊκός Πολιτισμός
Η Εποχή του Χαλκού στην Κύπρο (2500 – 1050 π.Χ.)

| | | | | |
|------------------|--|--|---|--|
| <p>10</p> | <p>1. Να εντοπίζουν στον χάρτη τα σημαντικότερα κέντρα του κυκλαδικού πολιτισμού και να αναφέρουν τα κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματά του.*/** (Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> <p>2. Να εντοπίζουν στον χάρτη της Κρήτης τα σημαντικότερα κέντρα του μινωικού πολιτισμού και να αιτιολογούν τη συγκεκριμένη γεωγραφική θέση.* (Β, ΣΤ, Ζ)</p> <p>3. Να αναφέρουν τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα του μινωικού πολιτισμού.** (Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> <p>4. Να εντοπίζουν στον χάρτη τα κυριότερα κέντρα του μυκηναϊκού πολιτισμού καθώς και τους χώρους</p> | <p>1. Κυκλάδες, κυκλαδικός πολιτισμός, λόγιοι ανάπτυξης, μαρμάρινα ειδώλια, τοιχογραφίες</p> <p>2. Κρήτη, Κνωσός, Φαιστός, Ζάκρος, Μάλια (αξιοποίηση χάρτη)</p> <p>3. Αρθούρος Έβανς, μινωική θαλασσοκρατία, μινωικά ανάκτορα (απλή αναφορά, γραφή (δίσκος της Φαιστού, Γραμμική Α'), θρησκεία (γυναικείες θεότητες, ιερά σύμβολα, ταυροκαθάψια), ζωγραφική (τοιχογραφίες), αγγειοπλαστική</p> <p>4. Μυκήνες, Τίρυνθα, Πύλος, Θήβα, Ορχομενός, Γλας</p> | <p>Θέματα για δημιουργικές εργασίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κατασκευή χάρτη με τα νησιά των Κυκλάδων και τους αντίστοιχους οικισμούς που άκμασαν κατά την Εποχή του Χαλκού. • Κατασκευή χάρτη που παρουσιάζει τους χώρους θαλάσσιας διακίνησης και εξάπλωσης των Μινωιτών. • Κατάρτιση πίνακα με τις κυριότερες εκδηλώσεις του μινωικού πολιτισμού σε τομείς όπως η οικονομία, η κοινωνία, η θρησκεία, η τέχνη. • Μελέτη των αντιπροσωπευτικότερων εικαστικών έργων του κυκλαδικού/μινωικού πολιτισμού. • Κατασκευή λευκώματος με τα σημαντικότερα δημιουργήματα της μινωικής τέχνης. • Μελέτη των μινωικών επιδράσεων στην Κύπρο. • Κατασκευή σταυρόλεξου/κρυπτόλεξου για τον κυκλαδικό/μινωικό πολιτισμό. • Αντιπαραβολή κυκλαδικών ειδωλίων με γλυπτά της σύγχρονης αφηρημένης τέχνης και εξαγωγή συμπερασμάτων (διαθεματική εργασία με το μάθημα της Τέχνης). • Εκπόνηση μικρής εργασίας ή συζήτηση με θέμα: «Μυκηναίοι, το πρώτο ελληνικό φύλο στην Ελλάδα». | <p>Για τη διδασκαλία της Ενότητας Εποχή του Χαλκού ΠΡΕΠΕΙ να γίνει χρήση του υλικού για αξιοποίηση: «Εποχή του Χαλκού. Κυκλαδικός, Μινωικός, Μυκηναϊκός» (ppt)- ΧΡΗΣΙΜΟ ΥΛΙΚΟ</p> <p>* Προτείνεται η αξιοποίηση χάρτη, ώστε οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν τα σημαντικότερα κέντρα του κυκλαδικού και μινωικού πολιτισμού.</p> <p>** Προτείνεται η προβολή οπτικοακουστικού υλικού με θέμα τον κυκλαδικό και μινωικό πολιτισμό (βλ. <i>Χαρτογράφηση Εκπαιδευτικού Υλικού</i>).</p> |
|------------------|--|--|---|--|

| | | | | |
|--|--|---|--|--|
| | <p>εξάπλωσής του και να αιτιολογούν τις συγκεκριμένες γεωγραφικές θέσεις και επεκτάσεις.*** (B, ΣΤ, Ζ)</p> <p>5. Να κατανοούν τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα του μυκηναϊκού πολιτισμού. **** (Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> <p>6. Να σχολιάζουν τους λόγους παρακμής του μυκηναϊκού πολιτισμού. (B, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> <p>7. Να εντοπίζουν στον χάρτη τα σημαντικότερα κέντρα εκμετάλλευσης χαλκού στην Κύπρο και να αποτιμούν τη σημασία του χαλκού για το νησί. (Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ).</p> | <p>κ.ά., μυκηναϊκή θαλασσοκρατία, εμπορικοί σταθμοί, αποικίες (αξιοποίηση χάρτη)</p> <p>5. Ερρίκος Σλήμαν, μυκηναϊκή θαλασσοκρατία, γραφή (Γραμμική Β), θρησκεία (πάνθεον, «Πότνια»), κυκλώπεια τείχη (θολωτοί τάφοι), ζωγραφική (τοιχογραφίες), κεραμική (μυκηναϊκά αγγεία), μεταλλοτεχνία</p> <p>6. Λόγοι παρακμής</p> <p>7. Εκμετάλλευση χαλκού, τάλαντα, συσχέτιση χαλκού με θρησκεία (κερασφόρος θεός της Έγκωμης, αγαλματίδιο</p> | <ul style="list-style-type: none"> • Κατάρτιση πίνακα με τις κυριότερες οικονομικές, κοινωνικές, θρησκευτικές εκδηλώσεις του κυκλαδικού, μινωικού και μυκηναϊκού πολιτισμού. • Κατασκευή χάρτη αναφορικά με τους χώρους εξάπλωσης των Μυκηναίων. • Συζήτηση (τεκμηρίωση και εξαγωγή συμπερασμάτων) με θέμα: «Οι μυκηναϊκές ακροπόλεις ήταν οχυρωμένες, ενώ οι μινωικοί οικισμοί ανοχύρωτοι». • Προβολή και περιγραφή ενός μυκηναϊκού θολωτού τάφου. • Διαδικτυακή διερεύνηση και παρουσίαση αρχαιολογικών ευρημάτων του μυκηναϊκού πολιτισμού, όπως ανάκτορα, ακροπόλεις, κυκλώπεια τείχη, θολωτοί τάφοι, τοιχογραφίες. • Μελέτη ενός μυκηναϊκού οικισμού στην Κύπρο. • Κατασκευή λευκώματος με αρχαιολογικά ευρήματα της Κύπρου που μαρτυρούν μυκηναϊκές επιδράσεις. <p>Θέματα για συνθετικές εργασίες (projects):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Η μινωική θαλασσοκρατία. - Κνωσός: η καρδιά του μινωικού πολιτισμού. - Κνωσός, Φαιστός, Ζάκρος και Μάλια: διοικητικά, οικονομικά, θρησκευτικά και καλλιτεχνικά κέντρα. | <p>*** Προτείνεται η αξιοποίηση χάρτη, ώστε οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν τα κυριότερα κέντρα του μυκηναϊκού πολιτισμού και τους χώρους εξάπλωσης των Μυκηναίων στην ανατολική Μεσόγειο.</p> <p>**** Προτείνεται η προβολή οπτικοακουστικού υλικού με θέμα τον μυκηναϊκό πολιτισμό (βλ. <i>Χαρτογράφηση Εκπαιδευτικού Υλικού</i>).</p> |
|--|--|---|--|--|

| | | | | |
|--|--|---|--|--|
| | <p>8. Να κατανοούν τις επιδράσεις του μινωικού και μυκηναϊκού πολιτισμού στην Κύπρο κατά την Εποχή του Χαλκού. (Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> | <p>θεού που πατά σε τάλαντο χαλκού), κυπρομινωική γραφή</p> <p>8. Μινωικές και μυκηναϊκές επιδράσεις (γλώσσα, γραφή, θρησκεία, τέχνη, Έγκωμη, Κίτιον),</p> | <ul style="list-style-type: none"> - Τα συστήματα γραφής στη μινωική Κρήτη. - Η θρησκεία των Μινωιτών. - Η θέση της γυναίκας στη μινωική κοινωνία. - Η μυκηναϊκή θαλασσοκρατία. - Η στρατιωτική οργάνωση και τα όπλα των Μυκηναίων. - Η ακρόπολη των Μυκηνών. - Οι επιδράσεις του μινωικού πολιτισμού στον μυκηναϊκό. - Η μυκηναϊκή γραφή «Γραμμική Β» και η Κυπρομινωική γραφή. - Η εκμετάλλευση και το εμπόριο του χαλκού στην Κύπρο. - Η ίδρυση των κυπριακών βασιλείων από τους Μυκηναίους. - Η εισαγωγή της μυκηναϊκής θρησκείας στην Κύπρο. - Οι μυκηναϊκές επιδράσεις στην Έγκωμη και στο Κίτιον. - Ο χαλκός τότε και σήμερα (στο πλαίσιο της εκπόνησης της εργασίας οι μαθητές/τριες μπορούν να πάρουν συνέντευξη από Λειτουργό του Τμήματος Γεωλογικής Επισκόπησης για τα μεταλλεία χαλκού στην Κύπρο και το διαχρονικό τρόπο παραγωγής του). <p>Οργανωμένες επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία:</p> | |
|--|--|---|--|--|

| | | | | |
|--|--|---------------------|--|---|
| | | | <ul style="list-style-type: none"> - Κυπριακό Μουσείο, Λευκωσία (Αίθουσες II, III, VII, X, XII, XIV). - Επαρχιακό Μουσείο Λάρνακας (Αίθουσες I, II). - Μουσείο Περίδη, Λάρνακα. - Επαρχιακό Μουσείο Πάφου (Αίθουσα I). - Μουσείο Μυκηναϊκού Αποικισμού της Κύπρου, Μάα-Παλαιόκαστρο, Πάφος. - Αρχαιολογικός χώρος στη θέση Πολιτικό-Τρουλλιά, Λευκωσία. - Αρχαιολογικός χώρος Κιτίου (τοποθεσία Καθαρής), Λάρνακα. - Αρχαιολογικός χώρος Καλαβασού-Αγίου Δημητρίου, Λεμεσός. - Αρχαιολογικός χώρος Μάα-Παλαιόκαστρο, Πάφος. - Αρχαιολογικός χώρος Παλαιπάφου (Κούκλια), Πάφος. | |
| ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΕΠΟΧΗ (1100 – 800 π.Χ.) | | | | |
| Ο Α΄ Ελληνικός Αποικισμός Ο πολιτισμός της Γεωμετρικής Εποχής στην Ελλάδα και την Κύπρο | | | | |
| 3 | 1. Να κατανοούν όρους/ έννοιες που σχετίζονται με τη Γεωμετρική Εποχή. (Ζ) | 1. Γεωμετρική Εποχή | Θέματα για δημιουργικές εργασίες: <ul style="list-style-type: none"> • Εντοπισμός πολιτιστικών στοιχείων της Γεωμετρικής Εποχής στα ομηρικά έπη. | * Προτείνεται η αξιοποίηση χάρτη, ώστε οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν τους νέους |

| | | | | |
|---------------------------------------|--|---|--|---|
| | <p>2. Να σχολιάζουν τα αίτια και τις συνέπειες των φυλετικών μεταναστεύσεων και να εντοπίζουν στον χάρτη τους νέους χώρους εγκατάστασης των ελληνικών φύλων (Α' Ελληνικός Αποικισμός).* (Α, Β, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> <p>3. Να αναφέρουν τα κυριότερα χαρακτηριστικά του πολιτισμού των γεωμετρικών χρόνων. (Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> | <p>«κάθοδος των Δωριέων», φυλετικές κοινότητες/ φυλετικά κράτη</p> <p>2. Α' Ελληνικός Αποικισμός, αίτια των φυλετικών μεταναστεύσεων, χώροι εγκατάστασης των ελληνικών φύλων, συνέπειες Α' Ελληνικού Αποικισμού (αξιοποίηση χάρτη)</p> <p>3. Φοινικικό αλφάβητο στην Κύπρο και την Ελλάδα, προσαρμογή φοινικικού αλφαβήτου στην ελληνική γλώσσα, επίδραση σε άλλα αλφάβητα, πήλινα αγγεία, γεωμετρικά σχήματα/ μοτίβα, ειδώλια με φοινικικές επιδράσεις (Αστάρτη)</p> | <ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιασμός σειράς γραμματοσήμων που απεικονίζουν τις φοινικικές επιδράσεις στην Κύπρο.** <p>Θέματα για συνθετικές εργασίες (projects):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Τα πρώτα ελληνικά φυλετικά κράτη και η οργάνωσή τους. - Μία ελληνική πόλη στα παράλια της Μ. Ασίας: τότε και σήμερα. - Οι ελληνικές και φοινικικές αποικίες: ομοιότητες και διαφορές. - Το φοινικικό αλφάβητο και η εξέλιξή του. - Η κοινωνία των ομηρικών επών. - Η παρουσία των Φοινίκων στο Κίτιον της Κύπρου. <p>Οργανωμένες επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Κυπριακό Μουσείο, Λευκωσία (Αίθουσα III). - Επαρχιακό Μουσείο Λάρνακας (Αίθουσα III). - Μουσείο Πιερίδη, Λάρνακα. - Επαρχιακό Μουσείο Λεμεσού. - Επαρχιακό Μουσείο Πάφου (Αίθουσα II). - Αρχαιολογικός χώρος Κιτίου (τοποθεσία Καθαρός), Λάρνακα. | <p>χώρους εγκατάστασης των ελληνικών φύλων στα παράλια της Μικράς Ασίας, κατά τον Α' Ελληνικό Αποικισμό.</p> <p>** Για άντληση πρόσθετων πληροφοριών οι μαθητές/τριες μπορούν να επισκεφθούν την ιστοσελίδα του Τμήματος Ταχυδρομικών Υπηρεσιών Κύπρου (βλ. http://www.mcw.gov.cy).</p> |
| ΑΡΧΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ (800 – 479 π.Χ.) | | | | |

**Η ανάδυση των ελληνικών πόλεων-κρατών και η εξέλιξη των πολιτευμάτων
Ο Β΄ Ελληνικός Αποικισμός**

| | | | | |
|----------|---|---|---|--|
| 2 | <p>1. Να περιγράψουν τον θεσμό της πόλης-κράτους και να κατανοούν τη σημασία του στην ανάπτυξη του ελληνικού κόσμου.* (Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> <p>2. Να εντοπίζουν στον χάρτη τις σημαντικότερες πόλεις-κράτη που αναδύονται αυτήν την περίοδο.** (Β, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> <p>3. Να περιγράψουν την εξέλιξη των πολιτευμάτων στην αρχαία Ελλάδα.**** (Α, Β, Δ, ΣΤ, Ζ)</p> <p>4. Να σχολιάζουν τα αίτια της αποικιακής εξάπλωσης των Ελλήνων στη Μεσόγειο και τον Εύξεινο Πόντο (Β΄ Ελληνικός Αποικισμός). *****/***** (Β, Δ, ΣΤ, Ζ)</p> | <p>1. Βασικά χαρακτηριστικά της πόλης-κράτους (άστυ, ακρόπολη, αγορά, ύπαιθρος χώρα), οπλιτική φάλαγγα</p> <p>2. Σπάρτη, Αθήνα, Κόρινθος, ιωνικές πόλεις κ.ά. (αξιοποίηση χάρτη)</p> <p>3. Βασιλεία, αριστοκρατία, ολιγαρχία, τυραννίδα, δημοκρατία</p> <p>4. Β΄ Ελληνικός Αποικισμός, οικονομικά και πολιτικά αίτια</p> | <p>Θέματα για δημιουργικές εργασίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Καταγραφή πιθανών δυσκολιών/προβλημάτων που αντιμετώπιζαν οι Έλληνες στη δημιουργία των αποικιών. • Κατάρτιση πίνακα και παρουσίαση σε σύγχρονο χάρτη της Μεσογείου και του Εύξεινου Πόντου των κυριότερων ελληνικών πόλεων που επιβιώνουν από τον Β΄ Ελληνικό Αποικισμό. • Προβληματισμός και συζήτηση για το φαινόμενο των μεταναστεύσεων στη σύγχρονη εποχή, τα αίτια που διαχρονικά ωθούν τους ανθρώπους σε αναζήτηση νέας πατρίδας και τις συνέπειες στη ζωή τους (οι μαθητές/τριες μπορούν να επικεντρωθούν στις προεκτάσεις του φαινομένου στην πατρίδα τους). • Συζήτηση για την ανάγκη των ξενιτεμένων ανθρώπων να διατηρούν στενούς δεσμούς με την πατρίδα τους. • Κατασκευή γραφικής απεικόνισης μίας πόλης-κράτους (πόλη, ακρόπολη, ναοί, | <p>. Για τη διδασκαλία του πρώτου δείκτη επιτυχίας-επάρκειας ΠΡΕΠΕΙ να γίνει χρήση του υλικού για αξιοποίηση: «Πόλη-Κράτος» (ppt) –ΧΡΗΣΙΜΟ ΥΛΙΚΟ</p> <p>. Για τη διδασκαλία του δείκτη 3 (να περιγράψουν συνοπτικά την εξέλιξη των πολιτευμάτων στην αρχαία Ελλάδα) ΠΡΕΠΕΙ να αξιοποιηθεί το ηχητικό υλικό της διάλεξης «Η Εξέλιξη του πολιτεύματος στην Αρχαία Ελλάδα», στα πλαίσια της σειράς <i>Μίλα μου Ιστορικά για το Γυμνάσιο</i> (https://istom.schools.ac.cy/index.php/el/draseis/mila-mou-istorika) και το πρόσθετο υλικό (ppt και</p> |
|----------|---|---|---|--|

| | | | | |
|--|--|--|---|---|
| | <p>5. Να εντοπίζουν στον χάρτη της Μεσογείου και του Εύξεινου Πόντου τις περιοχές του Β' Ελληνικού Αποικισμού.***** (Β, ΣΤ, Ζ)</p> <p>6. Να αξιολογούν τις συνέπειες των μεταναστεύσεων στον οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό τομέα. */** (Β, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> | <p>5. Παράλια βόρειας Ελλάδας, Εύξεινος Πόντος, Νότια Ιταλία – Σικελία («Μεγάλη Ελλάδα»), παράλια Γαλλίας και Ισπανίας, παράλια Κυρηναϊκής και Αιγύπτου(αξιοποίηση χάρτη)</p> <p>6. Συνέπειες των μεταναστεύσεων στον οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό τομέα</p> | <p>δημόσια κτήρια, αγορά, κατοικίες, αγροτική περιοχή, οικισμοί/χωριά, διπλή οχύρωση).</p> <p>Θέματα για συνθετικές εργασίες (projects):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Οι πρώτες πόλεις-κράτη στην Ηπειρωτική Ελλάδα (παρουσίαση των πιο σημαντικών πόλεων-κρατών που αναδύονται και αναπτύσσονται στα αρχαϊκά χρόνια, με τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματά τους). ▪ Η εξέλιξη των πολιτευμάτων στην αρχαία Ελλάδα: από τη βασιλεία στη δημοκρατία. ▪ Οι σχέσεις αποικίας και μητρόπολης. ▪ Οι ελληνικές αποικίες στη «Μεγάλη Ελλάδα»: τότε και σήμερα. | <p>φύλλο δραστηριοτήτων) για την ίδια ενότητα.</p> <p>* Προτείνεται η αξιοποίηση πρωτογενών / δευτερογενών γραπτών πηγών (π.χ. Αριστοτέλης, <i>Αθηναίων Πολιτεία</i> και <i>Πολιτικά</i>).</p> <p>** Προτείνεται η αξιοποίηση χάρτη, ώστε οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν τις σημαντικότερες πόλεις-κράτη που αναδύονται αυτήν την περίοδο.</p> <p>**** Προτείνεται η αξιοποίηση πρωτογενών / δευτερογενών πηγών (π.χ. Ηρόδοτος, <i>Ιστορία</i>, Θουκυδίδης, <i>Ιστορία</i>).</p> <p>***** Προτείνεται η προβολή οπτικοακουστικού υλικού με θέμα την ίδρυση των αποικιών (βλ. <i>Χαρτογράφηση Εκπαιδευτικού Υλικού</i>).</p> |
|--|--|--|---|---|

| | | | | |
|--|--|--|--|---|
| | | | | ***** Προτείνεται η αξιοποίηση χάρτη, ώστε οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν τις περιοχές του Β΄ Ελληνικού Αποικισμού στη Μεσόγειο και τον Εύξεινο Πόντο. |
|--|--|--|--|---|

Το κράτος της Σπάρτης

| | | | | |
|----------|--|---|--|---|
| 2 | 1. Να περιγράψουν την κοινωνική και διοικητική δομή της Σπάρτης.* (Β, Γ, Δ, ΣΤ, Ζ) | 1. Λακωνία, Σπάρτη, κοινωνικές τάξεις, πολίτευμα (απλή αναφορά), σπαρτιατική αγωγή/εκπαίδευση, λακωνισμός, ξενηλασία | <p>Θέματα για δημιουργικές εργασίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εκπόνηση μικρής εργασίας με θέμα: «Να φανταστείτε ότι είστε ένας νεαρός Σπαρτιάτης / μία νεαρή Σπαρτιάτισσα και να περιγράψετε τις δραστηριότητες μίας καθημερινής σας μέρας». • Εκπόνηση μικρής εργασίας ή συζήτηση με θέμα: «Πώς ήθελε τους πολίτες του το κράτος της Σπάρτης και γιατί;». <p>Θέματα για συνθετικές εργασίες (projects):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Τα πολιτικό καθεστώς της Σπάρτης. | * Προτείνεται η αξιοποίηση πρωτογενών / δευτερογενών πηγών (π.χ. Πλούταρχος, Βίοι Παράλληλοι: Λυκούργος). |
|----------|--|---|--|---|

Το κράτος της Αθήνας

| | | | | |
|---|--|---|---|---|
| 2 | 1. Να περιγράψουν την κοινωνική και διοικητική δομή της Αθήνας και να την συγκρίνουν με αυτήν της Σπάρτης.* (Β, Γ, Δ, ΣΤ, Ζ) | 1. Πολιτειακοί θεσμοί (Εκκλησία του Δήμου), νομοθεσία του Δράκοντα, νομοθεσία του Σόλωνα (σεισάχθεια), τυραννίδα του Πεισίστρατου, νομοθεσία του Κλεισθένη (δημοκρατικό πολίτευμα, Οστρακισμός) | <p>Θέματα για δημιουργικές εργασίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Καταγραφή των κοινωνικών προβλημάτων και αιτημάτων των κοινωνικών τάξεων, μέχρι να φτάσει το πολίτευμα της Αθήνας στη δημοκρατία. • Κατάρτιση πίνακα με την εξέλιξη των πολιτευμάτων της Αθήνας κατά σειράν. • Εκπόνηση μικρής εργασίας ή συζήτηση με θέμα: «Πού θα θέλατε να ζήσετε; Στην αρχαία Σπάρτη ή στην αρχαία Αθήνα και γιατί;». <p>Θέματα για συνθετικές εργασίες (projects):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Το νομοθετικό έργο του Δράκοντα, του Σόλωνα και του Κλεισθένη. - Οι μεταρρυθμίσεις του Κλεισθένη οδηγούν στη θεμελίωση της αθηναϊκής δημοκρατίας. - Η Εκκλησία του Δήμου κυρίαρχο όργανο του κράτους της αρχαίας Αθήνας. – Ο λαός κυρίαρχο σώμα στα σύγχρονα δημοκρατικά πολιτεύματα (αντιπαραβολή). - Η εξέλιξη των πολιτευμάτων στην αρχαία Ελλάδα: από τη βασιλεία στη δημοκρατία. | * Προτείνεται η αξιοποίηση πρωτογενών / δευτερογενών πηγών (π.χ. Αριστοτέλης, <i>Αθηναίων Πολιτεία</i> , Πλούταρχος, <i>Βίοι Παράλληλοι: Σόλων</i>). |
|---|--|---|---|---|

Οι Περσικοί Πόλεμοι

| | | | | |
|-----------------|---|--|--|--|
| <p>2</p> | <p>1. Να εξηγούν τα αίτια και την αφορμή της περσικής επίθεσης.*/**/** (B, Δ, E, ΣΤ, Ζ)</p> <p>2. Να περιγράψουν τις βασικότερες στρατιωτικές επιχειρήσεις μεταξύ Ελλήνων και Περσών.*/**/** (B, Δ, E, ΣΤ, Ζ)</p> <p>3. Να αποτιμούν τις συνέπειες της αποτυχίας των περσικών επιχειρήσεων. (B, E, ΣΤ, Ζ)</p> | <p>1. Περσική Αυτοκρατορία, αίτια της επεκτατικής πολιτικής των Περσών προς τη Δύση (αξιοποίηση χάρτη, Ιωνική Επανάσταση)</p> <p>2. Μάχη Μαραθώνα, μάχη Θερμοπυλών, ναυμαχίες Αρτεμισίου και Σαλαμίνας, μάχη Πλαταιών, μάχη / ναυμαχία Μυκάλης (αξιοποίηση χάρτη), «μηδισμός»</p> <p>3. Συνέπειες περσικής ήττας</p> | <p>Θέματα για δημιουργικές εργασίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διάλογος μεταξύ Ξέρξη και του Λεωνίδα, με θέμα την άρνηση του Λεωνίδα να παραδώσει τα όπλα («μολών λαβέ»). • Διάλογος μεταξύ του Σπαρτιάτη ναύαρχου Ευρυβιάδη και του Θεμιστοκλή, σχετικά με τη διαφωνία τους για τη θέση παράταξης του ελληνικού στόλου το 480 π.Χ. (ναυμαχία της Σαλαμίνας). • Συζήτηση με βάση το σενάριο: «Εάν είχαν ηττηθεί οι Έλληνες τότε...». • Συζήτηση για το φαινόμενο της επεκτατικής πολιτικής που εφαρμόζεται σε όλη την πορεία της ιστορίας του ανθρώπου, από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. <p>Θέματα για συνθετικές εργασίες (projects):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Οι μάχες/ναυμαχίες μεταξύ Ελλήνων και Περσών. - Μιλτιάδης, Λεωνίδα, Θεμιστοκλής, Πausanίας: οι μεγάλες προσωπικότητες των Περσικών Πολέμων. | <p>* Προτείνεται η αξιοποίηση πρωτογενών / δευτερογενών πηγών (π.χ. Ηρόδοτος, <i>Ιστορίαι</i>, Αισχύλος, <i>Πέρσες</i>, Επιγράμματα Σιμωνίδη).</p> <p>** Προτείνεται η αξιοποίηση χάρτη της Περσικής Αυτοκρατορίας, καθώς και τοπογραφικού χάρτη, ώστε οι μαθητές/τριες να παρακολουθήσουν την πορεία των στρατιωτικών επιχειρήσεων (επιλογή θέσεων αντιπαράθεσης, μάχες, ναυμαχίες).</p> <p>*** Προτείνεται η προβολή οπτικοακουστικού υλικού με θέμα τους Περσικούς Πολέμους (βλ. <i>Χαρτογράφηση Εκπαιδευτικού Υλικού</i>).</p> |
|-----------------|---|--|--|--|

Κυπροαρχαϊκή Εποχή (750 – 475 π.Χ.): Ο Ονήσιλος

| | | | | |
|-----------------|---|--|--|---|
| <p>2</p> | <p>1. Να κατονομάζουν τους κατακτητές της Κύπρου κατά την Κυπροαρχαϊκή Εποχή. (Α, ΣΤ, Ζ)</p> <p>2. Να σχολιάζουν τα αίτια και την αφορμή της επανάστασης του Ονήσιλου κατά των Περσών.* (Β, Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> <p>3. Να αξιολογούν τις συνέπειες της αποτυχίας της κυπριακής επανάστασης.* (Β, Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> | <p>1. Ασύριοι, Αιγύπτιοι, Πέρσες (απλή αναφορά), φόρος υποτελείας.</p> <p>2. Κυπριακή επανάσταση, αίτια και αφορμή της επανάστασης του Ονήσιλου</p> <p>3. Συνέπειες της αποτυχίας της κυπριακής επανάστασης</p> | <p>Θέματα για δημιουργικές εργασίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διαδικτυακή διερεύνηση, με σκοπό να εντοπίσουν οι μαθητές/τριες πού επιβιώνει σήμερα το όνομα «Ονήσιλος» (π.χ. αθλητικά σωματεία, μεταφορικά μέσα, οδοί κ.ά.). • Εκπόνηση μικρής εργασίας με θέμα: «Ο Ονήσιλος αναπτύσσει τα επιχειρήματά του σχετικά με την έκρηξη της κυπριακής επανάστασης σε σύσκεψη των Κύπριων βασιλιάδων». • Εκπόνηση μικρής εργασίας με θέμα: «Ο λόγος που απηύθυνε ο Ονήσιλος στον στρατό του λίγο πριν από τη μάχη εναντίον των Περσών». • Συζήτηση με θέμα: «Η πολιτική του “διαίρει και βασίλευε” από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα». <p>Θέματα για συνθετικές εργασίες (projects):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Οι ξένες κυριαρχίες στην Κύπρο κατά την Κυπροαρχαϊκή Εποχή. - Η κυπριακή επανάσταση (499–498 π.Χ.). <p>Οργανωμένες επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αρχαιολογικοί χώροι Κουρίου και Αμαθούντας, Λεμεσός. | <p>* Προτείνεται η αξιοποίηση πρωτογενών / δευτερογενών γραπτών πηγών (π.χ. Ηρόδοτος, <i>Ιστορίαι</i>, Ξενοφώντας, <i>Κύρου Παιδεία</i>). Προτείνεται, επίσης, ανάγνωση του ποιήματος «Ονήσιλος» του Παντελή Μηχανικού, ώστε να διαφανεί η διασύνδεση Ιστορίας και Λογοτεχνίας.</p> |
|-----------------|---|--|--|---|

Ο πολιτισμός της Αρχαϊκής Εποχής
Ο πολιτισμός της Κυπροαρχαϊκής Εποχής – Σαλαμίνα

| | | | | |
|----------|---|---|---|---|
| 2 | <p>1. Να κατανοούν τα βασικά χαρακτηριστικά της αρχαϊκής τέχνης στον ελληνικό χώρο στους τομείς της αρχιτεκτονικής, γλυπτικής και κεραμικής.* (Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> <p>2. Να περιγράψουν τον πολιτισμό της Σαλαμίνας και να εκτιμούν την ιστορική σημασία του.* (Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> | <p>1. Αρχιτεκτονική: δωρικός, ιωνικός ρυθμός. Γλυπτική: κούροι, κόρες. Κεραμική: μελανόμορφος, ερυθρόμορφος ρυθμός. * (αξιοποίηση του ppt)</p> <p>2. Σαλαμίνα, νεκρόπολη, κτιστοί βασιλικοί τάφοι, «Τζιελάρκα»</p> | <p>Θέματα για δημιουργικές εργασίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μελέτη έργων τέχνης (αρχιτεκτονικής, γλυπτικής, κεραμικής) της Αρχαϊκής Εποχής. • Κατασκευή λευκώματος με εικονογραφικό υλικό για την τέχνη της Αρχαϊκής/Κυπροαρχαϊκής Εποχής. • Σχεδιασμός αγγείων: (α) αρύβαλλος και πυξίδα, (β) οινοχόη και κύλικα, (γ) κρατήρας και ψυκτήρας, και διατύπωση εικασιών για τη χρήση τους. • Συνέντευξη από έναν αρχαιολόγο ή συντηρητή αρχαιοτήτων ή από τον/τη διδάσκοντα/ουσα της Τέχνης σχετικά με την τέχνη / τις αρχαιότητες / τις ανασκαφές / τη συντήρηση έργων της Αρχαϊκής/Κυπροαρχαϊκής Εποχής. <p>Θέματα για συνθετικές εργασίες (projects):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Το διδακτικό έπος και η λυρική ποίηση: τα δύο είδη της αρχαϊκής ελληνικής ποίησης. - Οι δύο αρχιτεκτονικοί ρυθμοί: δωρικός και ιωνικός ρυθμός. - Η «κοιλιάδα των ελληνικών ναών» στη Σικελία. - Η επίδραση της αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. | <p>* Για τη διδασκαλία του πρώτου δείκτη επιτυχίας-επάρκειας ΠΡΕΠΕΙ να γίνει χρήση του υλικού για αξιοποίηση: «Ο πολιτισμός της Αρχαϊκής Εποχής (Δείκτης 1)» (ppt)- ΧΡΗΣΙΜΟ ΥΛΙΚΟ</p> <p>Προτείνεται η αξιοποίηση του φωτογραφικού υλικού από το Μουσείο Πιερίδη (https://istom.schools.ac.cy/index.php/el/yliko/fotografiko-yliko/14-fotografiko-yliko-mouseio-pieridi/121-4-fotografiko-yliko-archaiki-epochi)</p> |
|----------|---|---|---|---|

| | | | | |
|--|--|--|--|--|
| | | | <ul style="list-style-type: none"> - Κούροι και Κόρες: οι δύο τύποι αρχαϊκών αγαλμάτων. - Ο μελανόμορφος και ερυθρόμορφος ρυθμός (διαφορές στην τεχνική, θέματα παραστάσεων, σχήματα αγγείων). - Τα αρχαία κεραμικά εργαστήρια. - Σύγκριση κυπροαρχαϊκών γλυπτών με γλυπτά από τον ελλαδικό χώρο ή τον χώρο της Ανατολής. - Η νεκρόπολη της Σαλαμίνας. <p>Οργανωμένες επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Κυπριακό Μουσείο, Λευκωσία (Αίθουσες III, IV, V, VIII, IX, X, XI, XIV). - Τοπικό Μουσείο Αρχαίου Ιδαλίου, Λευκωσία. - Επαρχιακό Μουσείο Λάρνακας (Αίθουσα III). - Μουσείο Πιερίδη, Λάρνακα. - Επαρχιακό Μουσείο Λεμεσού. - Τοπικό Μουσείο Κουρίου, Επισκοπή, Λεμεσός. - Επαρχιακό Μουσείο Πάφου (Αίθουσα II). - Αρχαιολογικοί χώροι Ταμασού, Ιδαλίου, Κιτίου, Κουρίου, Αμαθούντας κ.ά. | |
|--|--|--|--|--|

ΚΛΑΣΙΚΗ ΕΠΟΧΗ (479 – 323 π.Χ.)

Η Συμμαχία της Δήλου και η Αθηναϊκή Ηγεμονία

| | | | | |
|---|---|--|---|--|
| 1 | <p>1. Να αναφέρουν τον σκοπό της ίδρυσης της Συμμαχίας της Δήλου και να περιγράψουν την οργάνωσή της.* (Β, Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> <p>2. Να αιτιολογούν τη μετατροπή της Συμμαχίας της Δήλου σε Αθηναϊκή Ηγεμονία (Β, Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> | <p>1. Κλασική Εποχή, Συμμαχία της Δήλου (ορισμός), σκοπός</p> <p>2. Αθηναϊκή Ηγεμονία, μετατροπή Συμμαχίας σε Ηγεμονία</p> | <p>Θέματα για δημιουργικές εργασίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κατασκευή χάρτη με τοποθέτηση της έδρας της Συμμαχίας του Δήλου και των συμμαχικών πόλεων. <p>Θέματα για συνθετικές εργασίες (projects):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Η πολιτική και στρατιωτική δράση του Κίμωνα. - Η μετατροπή της Συμμαχίας της Δήλου σε Αθηναϊκή Ηγεμονία. - Οι σύγχρονες «συμμαχίες» στον κόσμο (π.χ. ΟΗΕ, ΝΑΤΟ, Ευρωπαϊκή Ένωση). | <p>* Προτείνεται η αξιοποίηση πρωτογενών / δευτερογενών πηγών για τη μελέτη της Συμμαχίας της Δήλου και της Αθηναϊκής Ηγεμονίας (π.χ. Θουκυδίδης, <i>Ιστορία</i>, Αριστοτέλης, <i>Αθηναίων Πολιτεία</i>, Πλούταρχος, <i>Βίοι Παράλληλοι: Κίμων</i>).</p> |
|---|---|--|---|--|

Ο ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

| | | | | |
|---|---|--|---|--|
| 2 | <p>1. Να κατανοήσουν την έννοια της Δημοκρατίας και τη λειτουργία του αθηναϊκού πολιτεύματος.</p> <p>2. Να περιγράψουν τον θεσμό των λειτουργιών και να κατανοούν τη σημασία του.</p> | <p>1. Ο Περικλής διεύρυνε τους ορίζοντες της αθηναϊκής δημοκρατίας. Φιλολαϊκή πολιτική Περικλή, «πατέρα της κοινωνίας».</p> <p>2. Λειτουργίες: απαλλάσσουν τα κρατικά ταμεία από τα βάρη συντήρησης στρατού,</p> | <p>Θέματα για δημιουργικές εργασίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ο Περικλής, ένας μεγάλος ηγέτης. - Ο Περικλής και το πολιτιστικό του έργο. - Οι θεσμοί του δημοκρατικού πολιτεύματος στην αρχαία Αθήνα. - Η πολιτική του Κίμωνα και η πολιτική του Περικλή (αντιπαραβολή). - Ο θεσμός των λειτουργιών στην αρχαία Αθήνα και αντίστοιχοι θεσμοί σήμερα | |
|---|---|--|---|--|

| | | | | |
|---|--|---|---|---|
| | | στόλου, οργάνωση εορτών , θεατρικών παραστάσεων. | | |
| Κυπροκλασική Εποχή (475 – 325 π.Χ.): Οι επιχειρήσεις των Ελλήνων για απελευθέρωση της Κύπρου | | | | |
| 1 | 1. Να αναφέρουν τους λόγους που οδήγησαν τους Έλληνες να εκστρατεύσουν στην Κύπρο στα μέσα του 5ου αι. π.Χ. και να αξιολογούν τα αποτελέσματα των πολεμικών επιχειρήσεων.* (Β, Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ) | 1. Κυπροκλασική Εποχή, λόγοι της εκστρατείας των Ελλήνων, Κίμωνας, «Καλλίειος ειρήνη», αποτελέσματα | Θέματα για δημιουργικές εργασίες: <ul style="list-style-type: none"> Αναζήτηση στο Κυπριακό Μουσείο (ή σε άλλο επαρχιακό μουσείο) και καταγραφή γλυπτών που σχετίζονται με τις επιχειρήσεις των Ελλήνων στην Κύπρο κατά τον 5ο αι. π.Χ. Θέματα για συνθετικές εργασίες (projects): <ul style="list-style-type: none"> Το χρονικό των επιχειρήσεων των Ελλήνων για απελευθέρωση της Κύπρου: από την πρώτη εκστρατεία του Παυσανία μέχρι την υπογραφή της «Ειρήνης του Καλλία». | * Προτείνεται, ως αφόρμηση, η προβολή της προτομής του Κίμωνα (περιοχή Φοινικούδων, Λάρνακα). |
| Ο Πελοποννησιακός Πόλεμος | | | | |
| 1 | 1. Να σχολιάζουν τα αίτια, τους βασικούς σταθμούς και τις συνέπειες του | 1. Πελοποννησιακός Πόλεμος, αίτια και συνέπειες, «Τριακοντούτεις σπονδαί», | Θέματα για δημιουργικές εργασίες: | Για τη διδασκαλία της παρούσας ενότητας ΠΡΕΠΕΙ να αξιοποιηθεί το ηχητικό |

| | | | | |
|--|---|---|---|---|
| | <p>Πελοποννησιακού Πολέμου.* (Β, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> | <p>Νικίειος Ειρήνη, Σικελική εκστρατεία, παρέμβαση Περσών</p> | <ul style="list-style-type: none"> • Κατάρτιση πίνακα με τις κυριότερες επιχειρήσεις των τριών φάσεων του Πελοποννησιακού Πολέμου. • Συζήτηση με θέμα: «Από το απόγειο της δόξας στην οριστική πτώση του αθηναϊκού μεγαλείου». • Προβληματισμός και συζήτηση για τις επιπτώσεις μίας εμφύλιας σύρραξης ή για τις διαφορές από πλευράς συνεπειών που έχει ένας εμφύλιος πόλεμος από έναν πόλεμο με εξωτερικό εχθρό. • Προβληματισμός και συζήτηση με θέμα: «Σύγκρουση δύο υπερδυνάμεων (π.χ. Διπολισμός και Ψυχρός Πόλεμος)». <p>Θέματα για συνθετικές εργασίες (projects):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Τα αίτια και οι αφορμές του Πελοποννησιακού Πολέμου. - Το χρονικό της εκστρατείας των Αθηναίων στη Σικελία. - Αλκιβιάδης, μία αμφιλεγόμενη προσωπικότητα. | <p>υλικό της διάλεξης «Ο Πελοποννησιακός Πόλεμος», στα πλαίσια της σειράς <i>Μίλα μου Ιστορικά για το Γυμνάσιο</i> https://istom.schools.ac.cy/index.php/el/draseis/mila-mou-istorika</p> <p>* Προτείνεται η αξιοποίηση πρωτογενών / δευτερογενών πηγών για τη μελέτη του Πελοποννησιακού Πολέμου (π.χ. Θουκυδίδης, <i>Ιστορία</i>, Ξενοφών, <i>Ελληνικά</i>, Πλούταρχος, <i>Βίοι Παράλληλοι: Αλκιβιάδης</i>).</p> <p>** Προτείνεται η αξιοποίηση χάρτη, ώστε οι μαθητές/τριες να παρατηρήσουν στον χάρτη τις αντίπαλες συμμαχίες του Πελοποννησιακού Πολέμου και να παρακολουθήσουν τις επιχειρήσεις του Πολέμου.</p> |
|--|---|---|---|---|

Κυπροκλασική Εποχή (475 – 325 π.Χ.): Ο Ευαγόρας Α΄

| | | | | |
|---|---|---|--|---|
| 2 | 1. Να περιγράψουν και να αξιολογούν το πολιτικό και πολιτιστικό έργο του Ευαγόρα Α΄.* (Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ) | 2. Ευαγόρας Α΄, Αβδήμων, ανακατάληψη του θρόνου της Σαλαμίνας, κατευναστική πολιτική Ευαγόρα έναντι των Περσών, καλλιέργεια πολιτιστικών σχέσεων με τον ελληνικό χώρο, υποταγή κυπριακών βασιλείων, συμμαχίες, επανάσταση και αποτέλεσμα («Ανταλκίδειος Ειρήνη»/ «ειρήνη του βασιλέως») | Θέματα για δημιουργικές εργασίες: <ul style="list-style-type: none"> • Διαδικτυακή διερεύνηση, για να εντοπίσουν οι μαθητές/τριες πού επιβιώνει σήμερα το όνομα «Ευαγόρας» (π.χ. αθλητικά σωματεία, μεταφορικά μέσα, οδοί). • Διάλογος μεταξύ του Ευαγόρα Α΄ και του «Μεγάλου Βασιλέα» κατά τις διαπραγματεύσεις για υπογραφή ειρήνης, μετά την αποτυχία της κυπριακής επανάστασης. • Εκπόνηση μικρής εργασίας ή συζήτηση με θέμα: «Η πολιτική του Ευαγόρα για εδραίωση του φιλελληνικού πνεύματος στην Κύπρο». Θέματα για συνθετικές εργασίες (projects): <ul style="list-style-type: none"> - Ευαγόρας, μία εξέχουσα πολιτική μορφή της αρχαίας κυπριακής ιστορίας. - Ο Ευαγόρας μέσα από το έργο του Ισοκράτη. | * Προτείνεται η αξιοποίηση πρωτογενών / δευτερογενών πηγών (π.χ. Πλούταρχος, <i>Βίοι Παράλληλοι: Κίμων, Ισοκράτης, Ευαγόρας</i>). |
| Η κρίση της πόλης – κράτους και η άνοδος της Μακεδονίας Ο Μέγας Αλέξανδρος Η Κύπρος και ο Μέγας Αλέξανδρος | | | | |
| 4 | 1. Να σχολιάζουν τη συμβολή του Φιλίππου Β΄ στην ανάπτυξη του κράτους της Μακεδονίας και στην κατάργηση της πόλης-κράτους.*/** (Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ) | 1. Μακεδονία, μακεδονική φάλαγγα, Ισοκράτης, ενέργειες ισχυροποίησης της Μακεδονίας, πανελλήνια ιδέα, μάχη στη Χαιρώνεια | Θέματα για δημιουργικές εργασίες: <ul style="list-style-type: none"> • Διαδικτυακή διερεύνηση, για να εντοπίσουν οι μαθητές/τριες πού επιβιώνει σήμερα το όνομα «Ευαγόρας» (π.χ. αθλητικά σωματεία, μεταφορικά μέσα, οδοί). | * Προτείνεται η αξιοποίηση πρωτογενών/δευτερογενών πηγών (π.χ. Ξενοφών, <i>Ελληνικά, Κύρου Ανάβασις, Αγησίλαος, Πλούταρχος, Βίοι Παράλληλοι: Πελοπίδας</i>). |

| | | | | |
|--|--|--|---|--|
| | <p>2. Να περιγράψουν και να αξιολογούν το έργο του Μ. Αλεξάνδρου στον στρατιωτικό, διοικητικό, οικονομικό και πολιτιστικό τομέα.*/**/** (Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> <p>3. Να σχολιάζουν τη συμβολή των Κύπριων βασιλέων στην εκστρατεία του Μ. Αλέξανδρου και να αξιολογούν τα αποτελέσματά της αναφορικά με την Κύπρο. (Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> | <p>2. Στόχος του Μ. Αλεξάνδρου, στρατιωτικό έργο(αξιοποίηση χάρτη), διοικητικό (σατραπείες), οικονομικό (υποδομές, νόμισμα) και πολιτιστικό (ίδρυση πόλεων, πολιτική προσέγγισης των κατακτημένων, θρησκευτική ελευθερία)</p> <p>3. Ναυτική βοήθεια Κύπριων βασιλέων για την πολιορκία και πτώση της Τύρου, ένταξη Κύπρου στον ελληνιστικό κόσμο</p> | <ul style="list-style-type: none"> • Διάλογος μεταξύ του Ευαγόρα Α΄ και του «Μεγάλου Βασιλέα» κατά τις διαπραγματεύσεις για υπογραφή ειρήνης, μετά την αποτυχία της κυπριακής επανάστασης. • Εκπόνηση μικρής εργασίας ή συζήτηση με θέμα: «Η πολιτική του Ευαγόρα για εδραίωση του φιλελληνικού πνεύματος στην Κύπρο». • Διαδικτυακή διερεύνηση και παρουσίαση αρχαιολογικών ευρημάτων από τη Βεργίνα, τόπο ταφής των Μακεδόνων βασιλιάδων, και το Δίον, ιερό κέντρο των Μακεδόνων. • Κατασκευή χάρτη στον οποίο να αποτυπώνεται η πορεία της εκστρατείας του Μ. Αλέξανδρου στην Ανατολή και το εκτεταμένο κράτος που δημιούργησε. • Τοποθέτηση σε χάρτη των σημαντικότερων πόλεων που ίδρυσε ο Μ. Αλέξανδρος και συγγραφή σύντομου σημειώματος για την καθεμιά. • Συζήτηση με θέμα: «Ο πολύπλευρος ρόλος μίας ηγετικής προσωπικότητας, όπως αυτής του Ευαγόρα Α΄ και του Μ. Αλέξανδρου, στη διαμόρφωση των ιστορικών εξελίξεων». • Εκπόνηση μικρής εργασίας ή συζήτηση για το τι ονομάζουμε σήμερα «πολυπολιτισμική κοινωνία» και πώς αυτή θα μπορούσε να | <p>** Προτείνεται η αξιοποίηση πρωτογενών / δευτερογενών πηγών με θέμα τον Φίλιππο (π.χ. Ισοκράτης, <i>Φίλιππος</i>, Δημοσθένης, <i>Ολυνθιακοί Α΄, Β΄, Γ΄</i>, Δημοσθένης, <i>Κατά Φιλίππου Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄</i>) και τον Μ. Αλέξανδρο (π.χ. Διόδωρος Σικελιώτης, <i>Βιβλιοθήκη</i>, Πλούταρχος, <i>Βίοι Παράλληλοι: Αλέξανδρος</i>, Αρριανός, <i>Αλεξάνδρου Ανάβασις</i>).</p> <p>*** Προτείνεται η αξιοποίηση χάρτη του κράτους που ίδρυσε ο Μ. Αλέξανδρος.</p> <p>**** Προτείνεται η προβολή οπτικοακουστικού υλικού με θέμα τη Μακεδονία, τον Μ. Αλέξανδρο και τους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία της Μακεδονίας (π.χ. Βεργίνα) (βλ. <i>Χαρτογράφηση Εκπαιδευτικού Υλικού</i>).</p> |
|--|--|--|---|--|

| | | | | |
|--|--|--|---|--|
| | | | <p>συσχετιστεί με την πολιτική που εφάρμοσε ο Μ. Αλέξανδρος στους λαούς της Ανατολής.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κατασκευή γραφικής αναπαράστασης της πολιορκίας και άλωσης της Τύρου στη Φοινίκη από τον Μ. Αλέξανδρο, με τη βοήθεια του κυπριακού στόλου. • Διαδικτυακή διερεύνηση και παρουσίαση των συνθηκών θανάτου του Μ. Αλέξανδρου και των προσπαθειών ανεύρεσης του τάφου του. • Κατασκευή μίας προτομής ή ενός νομίσματος με θέμα την προσωπογραφία του Φιλίππου Β΄/Μ. Αλέξανδρου (διαθεματική εργασία με το μάθημα της Τέχνης). • Κατασκευή λευκώματος με υλικό στο οποίο φαίνεται η επίδραση της προσωπικότητας του Μ. Αλέξανδρου στις σύγχρονες μορφές τέχνης (ζωγραφική, γλυπτική κ.λπ.) και στη λαογραφία. • Ιστορική κριτική κινηματογραφικών ταινιών που αναφέρονται στον Μ. Αλέξανδρο. <p>Θέματα για συνθετικές εργασίες (projects):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ξενοφών, «ο πρώτος πολεμικός ανταποκριτής της ιστορίας». - Η «Κάθοδος των Μυρίων»: το κατόρθωμα της πορείας των Ελλήνων | |
|--|--|--|---|--|

| | | | | |
|--|--|--|---|--|
| | | | <p>μέσα στην εχθρική Περσική Αυτοκρατορία.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Τα αίτια και οι συνέπειες της «Ανταλκίδειου ειρήνης»/«ειρήνης του βασιλέως», 386 π.Χ. - Αγησίλαος, Πελοπίδας, Επαμεινώνδας: οι μεγάλες προσωπικότητες του πρώτου μισού του 4ου αι. π.Χ. - Το κράτος της Μακεδονίας (γεωγραφική θέση, πόλεις, οργάνωση, θεσμοί κ.λπ.). - Φίλιππος Β΄: ο βασιλιάς που θέτει τις βάσεις για την άνοδο του μακεδονικού κράτους. - Ισοκράτης, ο εκπρόσωπος της πανελλήνιας ιδέας. - Οι δύο αντίπαλες αθηναϊκές παρατάξεις: η αντιμακεδονική, με επικεφαλής τον Δημοσθένη, και η φιλομακεδονική, με επικεφαλής τον Ισοκράτη. - Το κράτος της Μακεδονίας (γεωγραφική θέση, πόλεις, οργάνωση, θεσμοί κ.λπ.). - Φίλιππος Β΄, ο βασιλιάς που θέτει τις βάσεις για την άνοδο του μακεδονικού κράτους. - Ισοκράτης, ο εκπρόσωπος της πανελλήνιας ιδέας. - Οι δύο αντίπαλες αθηναϊκές παρατάξεις: η αντιμακεδονική, με επικεφαλής τον Δημοσθένη, και η φιλομακεδονική, με επικεφαλής τον Ισοκράτη. | |
|--|--|--|---|--|

| | | | | |
|--|--|--|---|--|
| | | | <ul style="list-style-type: none"> - Η διαπαιδαγώγηση του Μ. Αλέξανδρου από τον Αριστοτέλη. - Η προσωπικότητα του Μ. Αλέξανδρου. - Η οργάνωση του απέραντου κράτους του Μ. Αλέξανδρου. - Το εκπολιτιστικό έργο του Μ. Αλέξανδρου στην Ανατολή. - Η Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, ένα σπουδαίο ελληνικό κέντρο στη Μεσόγειο: από την ίδρυσή της μέχρι σήμερα. - Ο Μ. Αλέξανδρος και η επέκταση του Ελληνισμού στην Ανατολή. - «Γιατί ο Αλέξανδρος επονομάστηκε Μέγας;». | |
|--|--|--|---|--|

Ο πολιτισμός της Κλασικής Εποχής

| | | | | |
|----------|---|--|---|---|
| 1 | <p>1. Να κατανοούν τις αξίες του Κλασικού πολιτισμού (Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> <p>2. Να αναφέρουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κλασικής τέχνης στους τομείς της αρχιτεκτονικής και της γλυπτικής.* (Δ, ΣΤ, Ζ)</p> | <p>1. Αξίες του κλασικού πολιτισμού (μέτρο, αρμονία, κάλλος)</p> <p>2. Ακρόπολη της Αθήνας, θέατρο, χρυσελεφάντινα, ορειχάλκινα και μαρμάρινα αγάλματα * (αξιοποίηση του ppt)</p> | <p>Θέματα για δημιουργικές εργασίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συζήτηση με θέμα τις εντυπώσεις που αποκόμισαν οι μαθητές/τριες από την παρακολούθηση μίας αρχαίας τραγωδίας ή κωμωδίας. • Μελέτη σημαντικών οικοδομημάτων και γλυπτών της Κλασικής Εποχής. • Αρχιτεκτονική μελέτη του αρχαίου ελληνικού θεάτρου (διαθεματική εργασία με το μάθημα της Τέχνης). | <p>* Για τη διδασκαλία του δεύτερου δείκτη επιτυχίας-επάρκειας ΠΡΕΠΕΙ να γίνει χρήση του υλικού για αξιοποίηση: «Ο πολιτισμός της Κλασικής Εποχής (Δείκτης 2)» (ppt) ΧΡΗΣΙΜΟ ΥΛΙΚΟ</p> |
|----------|---|--|---|---|

| | | | | |
|--|--|--|---|--|
| | | | <ul style="list-style-type: none"> • Κατασκευή λευκώματος με εικονογραφικό υλικό για την τέχνη της Κλασικής Εποχής. • Συζήτηση, με αφορμή τα «μάρμαρα του Παρθενώνα», για το ζήτημα των αρχαιοτήτων (ελλαδικών, κυπριακών, αιγυπτιακών κ.λπ.) που βρίσκονται σήμερα διάσπαρτες σε ξένα μουσεία και ιδιωτικές συλλογές. • Διαδικτυακή διερεύνηση και παρουσίαση κλασικιστικών/νεοκλασικών κτιρίων από διάφορες χώρες. • Συνέντευξη από έναν αρχαιολόγο ή συντηρητή αρχαιοτήτων ή από τον/τη διδάσκοντα/ουσα της Τέχνης σχετικά με την τέχνη / τις αρχαιότητες / τις ανασκαφές / τη συντήρηση έργων της Κλασικής Εποχής. <p>Θέματα για συνθετικές εργασίες (projects):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ηρόδοτος, Θουκυδίδης, Ξενοφών: οι θεμελιωτές της επιστήμης της Ιστορίας. - Σωκράτης, Πλάτωνας και Αριστοτέλης: οι τρεις μεγάλοι φιλόσοφοι της αρχαιότητας. - Η «Ακαδημία» του Πλάτωνα και το «Λύκειο» του Αριστοτέλη στην Αθήνα. - Το Σοφιστικό κίνημα, ένα νέο ρεύμα στη φιλοσοφία. - Η στροφή της φιλοσοφικής σκέψης από τη φύση και τις αρχές του κόσμου στον Άνθρωπο. | <p>Προτείνεται η προβολή οπτικοακουστικού υλικού με θέμα τα πολιτιστικά επιτεύγματα της Κλασικής Εποχής και την κλασική τέχνη από μουσεία της Κύπρου, το νέο Μουσείο της Ακρόπολης ή από τα ανάλογα τμήματα ξένων μουσείων (π.χ. του Βρετανικού Μουσείου). Θα μπορούσε, επίσης, να αξιοποιηθεί διαδικτυακή ξενάγηση σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία (βλ. <i>Χαρτογράφηση Εκπαιδευτικού Υλικού</i>).</p> |
|--|--|--|---|--|

| | | | | |
|--|--|--|--|--|
| | | | <ul style="list-style-type: none"> - Η τέχνη της ρητορικής και ονομαστοί ρήτορες του 4ου αι. π.Χ. - Αισχύλος, Σοφοκλής, Ευριπίδης: οι μεγαλύτεροι τραγικοί ποιητές της αρχαιότητας. - Τα τρία είδη της δραματική ποίησης: τραγωδία, σατυρικό δράμα και κωμωδία. - Η θέση του αρχαίου δράματος στο σύγχρονο ελληνικό και παγκόσμιο δραματολόγιο. - Αθήνα, πνευματικό και καλλιτεχνικό κέντρο του αρχαίου κόσμου. - Το οικοδομικό πρόγραμμα του Περικλή στην Αθήνα. - Τα λαμπρά οικοδομήματα της Ακρόπολης της Αθήνας. - Ο γλυπτός διάκοσμος του Παρθενώνα. - «Η σιωπηρή διαμαρτυρία των γλυπτών του Παρθενώνα στο Βρετανικό Μουσείο...». - Αρχαία ελληνικά θέατρα που σώζονται μέχρι σήμερα. - Σύγκριση αρχαϊκών και κλασικών αγαλμάτων: ομοιότητες και διαφορές. - Οι γλύπτες του 5ου και 4ου αι. π.Χ. και τα αντιπροσωπευτικότερα έργα τους. - Φειδίας, ένας μεγαλοφυής καλλιτέχνης. - Το θεματολόγιο των αττικών ερυθρόμορφων αγγείων. - Οι μακεδονικοί τάφοι της Βεργίνας. | |
|--|--|--|--|--|

| | | | | |
|--|--|---|---|---|
| | | | <p>Οργανωμένες επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Κυπριακό Μουσείο, Λευκωσία (Αίθουσες III, V, VII, VIII, IX, X, XIV). - Επαρχιακό Μουσείο Λάρνακας (Αίθουσες III, IV). - Μουσείο Πιερίδη, Λάρνακα. - Επαρχιακό Μουσείο Λεμεσού. - Τοπικό Μουσείο Κουρίου, Επισκοπή, Λεμεσός. - Επαρχιακό Μουσείο Πάφου (Αίθουσα II). - Αρχαιολογικοί χώροι Ταμασού, Ιδαλίου, Κιτίου (τοποθεσία Παμπούλας), Κουρίου, Αμαθούντας κ.ά. | |
| ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ (323 – 30 π.Χ.) | | | | |
| Τα ελληνιστικά βασίλεια Ελληνιστικός Πολιτισμός | | | | |
| 1 | 1. Να αναφέρουν τα ελληνιστικά βασίλεια/ κράτη και να τα εντοπίζουν στον χάρτη.*/** (Β, Δ, ΣΤ, Ζ) | 1. Ελληνιστική Εποχή, διάσπαση του κράτους του Μ. Αλεξάνδρου, διάδοχοι, <u>Απλή αναφορά:</u> ελληνιστικά βασίλεια/ κράτη, βασίλειο των | <p>Θέματα για δημιουργικές εργασίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Προβληματισμός, εικασίες και συζήτηση, με την αξιοποίηση δύο χαρτών, του κράτους του Μ. Αλέξανδρου και των ελληνιστικών βασιλείων, για τους λόγους που οδηγήθηκε | * Προτείνεται η αξιοποίηση πρωτογενών / δευτερογενών πηγών (π.χ. Στράβων, <i>Γεωγραφικά</i> , Πολύβιος, <i>Ιστορία</i> , Πλούταρχος, <i>Βίοι Παράλληλοι: Φιλοποίμην</i> – |

| | | | | |
|--|---|---|--|---|
| | <p>2. Να περιγράψουν τα κύρια χαρακτηριστικά του ελληνιστικού πολιτισμού.* (Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ)</p> | <p>Πτολεμαίων (αναφορά στην υποταγή της Κύπρου στο πτολεμαϊκό κράτος), βασίλειο των Σελευκιδών, βασίλειο της Περγάμου, βασίλειο της Μακεδονίας, Συμπολιτείες (αξιοποίηση χάρτη).</p> <p>2. Αλεξάνδρεια (Μουσείο, Βιβλιοθήκη), Αντιόχεια, Πέργαμος (Βιβλιοθήκη), ελληνιστική «κοινή», γραμματικοί, φιλοσοφία, ανάπτυξη επιστημών και τεχνολογίας, ψηφιδωτά</p> | <p>το κράτος στην πολυδιάσπαση (η διχόνοια και οι ανταγωνισμοί των διαδόχων).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συζήτηση με θέμα: «Ρώμη, η νέα αναδυόμενη δύναμη της εποχής», με την αξιοποίηση χάρτη της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας (αφού αναζητήσουν και εντοπίσουν στον χάρτη τη θέση της Ρώμης). • Συζήτηση με θέμα: «Η πολιτική του “διαίρει και βασίλευε” από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα». <p>Θέματα για συνθετικές εργασίες (projects):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Τα ελληνιστικά βασίλεια / κράτη που προέκυψαν από τη διάσπαση της αυτοκρατορίας του Μ. Αλέξανδρου. - Η Αλεξάνδρεια της πτολεμαϊκής Αιγύπτου, ένα από τα σημαντικότερα οικονομικά και πολιτιστικά κέντρα της Ελληνιστικής Εποχής. - Ο Φάρος της Αλεξάνδρειας. - Αντιόχεια και Πέργαμος: τα νέα κέντρα που αναδύονται την Ελληνιστική Εποχή. - Αιτωλική και Αχαϊκή Συμπολιτεία και παλιότερες συμμαχίες των ελληνικών πόλεων: ομοιότητες και διαφορές. - Το χρονικό της υποταγής του ελληνικού κόσμου στη Ρώμη. - Η Ελλάδα κάτω από τον ρωμαϊκό ζυγό. - Νικοκρέων και Νικοκλής: δύο από τους τελευταίους βασιλιάδες της Κύπρου. | <p><i>Τίτος Φλαμίνιος, Διόδωρος Σικελιώτης, Ιστορική Βιβλιοθήκη).</i></p> <p>** Προτείνεται η αξιοποίηση δύο χαρτών, του κράτους του Μ. Αλέξανδρου και των ελληνιστικών βασιλείων, ώστε οι μαθητές/τριες να κατανοήσουν την πολυδιάσπαση του κράτους του Μ. Αλέξανδρου στα ελληνιστικά βασίλεια.</p> <p>*** Προτείνεται η αξιοποίηση χάρτη της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, ώστε οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν την κατάκτηση του ελληνικού κόσμου από τους Ρωμαίους.</p> |
|--|---|---|--|---|

| | | | | |
|--|--|--|---|--|
| | | | - Δημήτριος ο Πολιορκητής, μία από τις πιο εξέχουσες μορφές στον πόλεμο των διαδόχων του Μ. Αλέξανδρου. | |
|--|--|--|---|--|

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ

| | Δείκτες Επιτυχίας | Δείκτες Επάρκειας |
|--|--|--|
| | <p>Χρόνος, αλλαγή, συνέχεια (Α)</p> <p>1. Ερμηνεύουν αλλαγές και συνέχειες ανάμεσα σε ιστορικές περιόδους και εντός ιστορικών περιόδων.</p> | <p>1. Λόγοι για τους οποίους συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της ζωής των ανθρώπων αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου.</p> <p>2. Λόγοι για τους οποίους συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της ζωής των ανθρώπων παραμένουν τα ίδια με την πάροδο του χρόνου.</p> <p>3. Τρόποι με τους οποίους συγκεκριμένες αλλαγές επηρεάζουν τη ζωή των ανθρώπων.</p> |

| | | |
|--|---|--|
| | <p>2. Ερμηνεύουν συνδέσεις ανάμεσα σε γεγονότα που συμβαίνουν στην ίδια ή σε διαφορετικές ιστορικές περιόδους.</p> | <p>1. Λόγοι ύπαρξης συγκεκριμένων σχέσεων ανάμεσα σε γεγονότα που συμβαίνουν σε διαφορετικές ιστορικές περιόδους. 2. Λόγοι ύπαρξης συγκεκριμένων σχέσεων ανάμεσα σε γεγονότα που συμβαίνουν εντός της ίδιας ιστορικής περιόδου.</p> |
| | <p>Αίτια–συνέπειες (Β)</p> <p>1. Ερμηνεύουν σχέσεις ανάμεσα στα διάφορα αίτια και σχέσεις ανάμεσα στις διάφορες συνέπειες γεγονότων και αλλαγών.</p> | <p>1. Λόγοι (αίτια) για τους οποίους συγκεκριμένα γεγονότα και αλλαγές συμβαίνουν. 2. Αποτελέσματα και συνέπειες συγκεκριμένων γεγονότων και αλλαγών (άμεσα, μεσοπρόθεσμα, μακροπρόθεσμα, σε σχέση με διαφορετικές ομάδες ανθρώπων). 3. Λόγοι ύπαρξης συγκεκριμένων σχέσεων αιτιότητας ανάμεσα σε συγκεκριμένα γεγονότα και αλλαγές. 4. Λόγοι ύπαρξης συγκεκριμένων σχέσεων ανάμεσα στα αίτια συγκεκριμένων γεγονότων και αλλαγών. 5. Λόγοι ύπαρξης συγκεκριμένων σχέσεων ανάμεσα στις συνέπειες συγκεκριμένων γεγονότων και αλλαγών. 6. Διάκριση ανάμεσα σε εκούσιες και ακούσιες συνέπειες στη βάση κριτηρίων.</p> |
| | <p>Ιστορική ενσυναίσθηση (Γ)</p> <p>1. Ερμηνεύουν συγκεκριμένες συμπεριφορές, πρακτικές και θεσμούς του παρελθόντος, με αναφορά στο συγκείμενο της εποχής και τις ιδέες και αντιλήψεις των ανθρώπων.</p> | <p>1. Ιδέες και αντιλήψεις των ανθρώπων στο παρελθόν για συγκεκριμένα θέματα. 2. Διαφορές ανάμεσα στις ιδέες και αντιλήψεις των ανθρώπων στο παρελθόν και στη σημερινή εποχή για συγκεκριμένα θέματα. 3. Λόγοι για τους οποίους πρόσωπα ή ομάδες ανθρώπων συμπεριφέρονται με συγκεκριμένους τρόπους. 4. Τρόποι με τους οποίους το συγκείμενο επηρεάζει τη συμπεριφορά προσώπων και ομάδων ανθρώπων. 5. Τρόποι με τους οποίους οι ιδέες και αντιλήψεις προσώπων και ομάδων ανθρώπων επηρεάζουν τη συμπεριφορά τους. 6. Λόγοι για τους οποίους οι άνθρωποι έχουν συγκεκριμένους θεσμούς και πρακτικές. 7. Τρόποι με τους οποίους το συγκείμενο συμβάλλει στην ύπαρξη συγκεκριμένων θεσμών και πρακτικών. 8. Τρόποι με τους οποίους συγκεκριμένες ιδέες και αντιλήψεις συμβάλλουν στην ύπαρξη συγκεκριμένων θεσμών και πρακτικών.</p> |

| | | |
|--|---|--|
| | | <p>9. Λόγοι για τους οποίους κάποιοι θεσμοί και πρακτικές του παρελθόντος δεν υπάρχουν ή είναι διαφορετικοί σήμερα.</p> <p>10. Τρόποι με τους οποίους αλλαγές στο συγκεκριμένο προκάλεσαν την αλλαγή ή την εξάλειψη θεσμών και πρακτικών του παρελθόντος.</p> <p>11. Τρόποι με τους οποίους αλλαγές σε ιδέες και αντιλήψεις προκάλεσαν την αλλαγή ή την εξάλειψη θεσμών και πρακτικών του παρελθόντος.</p> |
| | <p>Πηγές–ιστορικές αναφορές (Δ)</p> <p>1. Συγκρίνουν διαφορετικές αναπαραστάσεις (ιστορικές αναφορές) του ίδιου γεγονότος/προσώπου/φαινομένου.</p> <p>2. Κάνουν διακρίσεις ανάμεσα σε γεγονότα και ερμηνείες στις πηγές που χρησιμοποιούν.</p> <p>3. Εξηγούν γιατί υπάρχουν διαφορετικές αναπαραστάσεις (ιστορικές αναφορές) και ερμηνείες γεγονότων και προσώπων.</p> | <p>1. Κοινές πληροφορίες που εντοπίζονται σε διαφορετικές αναπαραστάσεις (ιστορικές αναφορές) ενός γεγονότος/προσώπου/φαινομένου.</p> <p>2. Διαφορετικές πληροφορίες που εντοπίζονται σε διαφορετικές αναπαραστάσεις (ιστορικές αναφορές) ενός γεγονότος/προσώπου/φαινομένου.</p> <p>3. Ομοιότητες και διαφορές στις αναπαραστάσεις (ιστορικές αναφορές) που παράγουν οι μαθητές/τριες.</p> <p>4. Διαφορετικοί βαθμοί βεβαιότητας για πληροφορίες που εντοπίζονται σε αναπαραστάσεις.</p> <p>1. Πληροφορίες στις πηγές που περιγράφουν συγκεκριμένα γεγονότα.</p> <p>2. Πληροφορίες στις πηγές που δίνουν ερμηνείες γεγονότων.</p> <p>3. Κριτήρια διάκρισης ανάμεσα σε γεγονότα και ερμηνείες.</p> <p>1. Λόγοι για τους οποίους οι πληροφορίες που παίρνουμε από τις πηγές διαφέρουν μεταξύ τους.</p> <p>2. Ερωτήματα για τα οποία μια πηγή είναι έγκυρη ή/και αξιόπιστη και ερωτήματα για τα οποία δεν είναι.</p> <p>3. Τρόποι με τους οποίους το είδος των πηγών (π.χ. γραπτές-παραστατικές / καταγραφές-κατάλοιπα / πρωτογενείς-δευτερογενείς-τριτογενείς) επηρεάζει την εγκυρότητα και αξιοπιστία τους ανάλογα με τα ερωτήματά μας.</p> <p>4. Τρόποι με τους οποίους οι γνώσεις, ιδέες και αντιλήψεις που υιοθετεί, το συγκεκριμένο στο οποίο βρίσκεται καθώς και το ιστορικό ερώτημα που διερευνά ο δημιουργός της πηγής επηρεάζουν τις ερμηνείες.</p> <p>5. Λόγοι για τους οποίους οι αναπαραστάσεις (ιστορικές αναφορές) που παράγουν οι μαθητές/τριες διαφέρουν μεταξύ τους.</p> |

| | | |
|--|---|--|
| | | 6. Λόγοι για τους οποίους δεν υπάρχει πάντοτε συμφωνία στον βαθμό βεβαιότητας για τις πληροφορίες που εντοπίζονται στις αναπαραστάσεις (ιστορικές αναφορές). |
| | Σημαντικότητα (Ε) 1. Συγκρίνουν τη σημαντικότητα γεγονότων, προσώπων, αντικειμένων, αλλαγών, αιτιών, συνεπειών, στη βάση κριτηρίων. 2. Εξηγούν γιατί υπάρχουν διαφορετικές κρίσεις σε σχέση με τη σημαντικότητα. | 1. Ιεράρχηση γεγονότων, προσώπων, αντικειμένων, αλλαγών, αιτιών, συνεπειών ως προς τη σημαντικότητά τους, στη βάση συγκεκριμένων κριτηρίων (αιτιολόγηση). 2. Μεταβολές στη σημαντικότητα γεγονότων, προσώπων, αντικειμένων, αλλαγών, αιτιών, συνεπειών με την πάροδο του χρόνου. 1. Λόγοι για τους οποίους υπάρχουν διαφορές στον τρόπο με τον οποίο ιεραρχούμε τη σημαντικότητα γεγονότων, προσώπων, αντικειμένων, αλλαγών, αιτιών, συνεπειών. 2. Τρόποι με τους οποίους το ερώτημα, το άτομο που αποδίδει τη σημαντικότητα και ο χρόνος στον οποίο γίνεται η κρίση οδηγούν σε διαφορές στην απόδοση σημαντικότητας. |
| | Ιστορική διερεύνηση (τεκμήρια) (Στ) 1. Εντοπίζουν, συνδυάζουν και αξιολογούν πηγές για να απαντήσουν ιστορικά ερωτήματα. | 1. Σημαντικά ερωτήματα για ένα συγκεκριμένο γεγονός, φαινόμενο, πρόσωπο. 2. Εντοπισμός και συλλογή πηγών. 3. Πηγές που δίνουν πληροφορίες (τεκμήρια) οι οποίες απαντούν το ερώτημά μας. 4. Πληροφορίες (τεκμήρια) που παίρνουμε σχετικά με το ερώτημά μας από τις πηγές. 5. Εγκυρότητα και αξιοπιστία πηγών που προκύπτει από την εγκυρότητα και αξιοπιστία των τεκμηρίων. 6. Ομοιότητες και διαφορές στα αποτελέσματα των ιστορικών διερευνήσεων των μαθητών/τριών. 7. Βαθμός βεβαιότητας για την απάντηση στο ερώτημα, η οποία προκύπτει από τις πηγές. 1. Καθορισμός θέματος προς διερεύνηση. |

| | | |
|--|---|---|
| | <p>2. Προτείνουν, σχεδιάζουν και εκτελούν ιστορικές διερευνήσεις.</p> | <ol style="list-style-type: none"> 2. Καθορισμός ερωτήματος προς διερεύνηση και τεκμηρίωση σημαντικότητάς του. 3. Αναζήτηση πηγών. 4. Μελέτη και ερμηνεία πηγών. 5. Εντοπισμός τεκμηρίων σε σχέση με το ερώτημα της διερεύνησης. 6. Αξιολόγηση αξιοπιστίας και εγκυρότητας. 7. Αντιπαραβολή πηγών. 8. Παραγωγή ιστορικής αναφοράς. 9. Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της διερεύνησης. 10. Συζήτηση των αποτελεσμάτων της διερεύνησης. <p>(Στα πιο πάνω, όπου υπάρχει δυνατότητα και προστιθέμενη αξία, γίνεται χρήση των ΤΠΕ.)</p> |
| | <p>Οργάνωση–επικοινωνία (Ζ)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Παρουσιάζουν την ιστορική τους γνώση και τα αποτελέσματα των διερευνήσεών τους με διάφορους τρόπους τους οποίους επιλέγουν ανάλογα με το θέμα και το κοινό τους. 2. Επιλέγουν και χρησιμοποιούν με ακρίβεια ποικιλία ιστορικών και | <ol style="list-style-type: none"> 1. Παραγωγή γραπτών και προφορικών ιστορικών αναφορών. 2. Δημιουργία παραστατικών πηγών. 3. Τροποποίηση γραπτών ιστορικών αναφορών ώστε να συμπεριλαμβάνουν τα αποτελέσματα ιστορικών διερευνήσεων (π.χ. κείμενο σχολικού εγχειριδίου, κείμενο για το θέμα υπό μελέτη). 4. Κατασκευή/συμπλήρωση διαγραμμάτων. 5. Συμπλήρωση χάρτη. 6. Υπόδυση ρόλων. 7. Επιλογή τρόπου παρουσίασης ανάλογα με το θέμα/περιεχόμενο της ιστορικής διερεύνησης και τα αποτελέσματά της. 8. Επιλογή τρόπου παρουσίασης ανάλογα με το κοινό στο οποίο απευθύνεται. <p>(Στα πιο πάνω, όπου υπάρχει δυνατότητα και προστιθέμενη αξία, γίνεται χρήση των ΤΠΕ.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Λεξιλόγιο που υποδηλοί διαφορετικούς βαθμούς βεβαιότητας (π.χ. αποκλείεται, δεν υπάρχουν ενδείξεις, υπάρχουν κάποιες ενδείξεις, όλες οι ενδείξεις δείχνουν, πιθανόν, μάλλον, σίγουρα). |

| | | |
|--|--|---|
| | <p>χρονολογικών όρων και συμβάσεων.</p> <p>3. Τεκμηριώνουν και επιχειρηματολογούν σε συνθήκες διαλόγου για τα αποτελέσματα των διερευνήσεών τους με αναφορά στις πηγές τους.</p> | <p>2. Λεξιλόγιο που σχετίζεται με τις ιστορικές περιόδους και τα θέματα υπό μελέτη (βλ. έννοιες περιεχομένου στους Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας για κάθε περίοδο).</p> <p>3. Λεξιλόγιο που σχετίζεται με την ιστορική διερεύνηση (π.χ. πηγές, τεκμήρια, αίτια, συνέπειες).</p> <p>4. Λεξιλόγιο που ανταποκρίνεται στο είδος της επικοινωνίας και το κοινό.</p> <p>1. Πηγές που τεκμηριώνουν τα αποτελέσματα ιστορικών διερευνήσεων κατά την παρουσίαση/συζήτηση.</p> <p>2. Επιχειρηματολογία για την υποστήριξη της ερμηνείας στην οποία καταλήγουν οι ιστορικές διερευνήσεις.</p> |
|--|--|---|